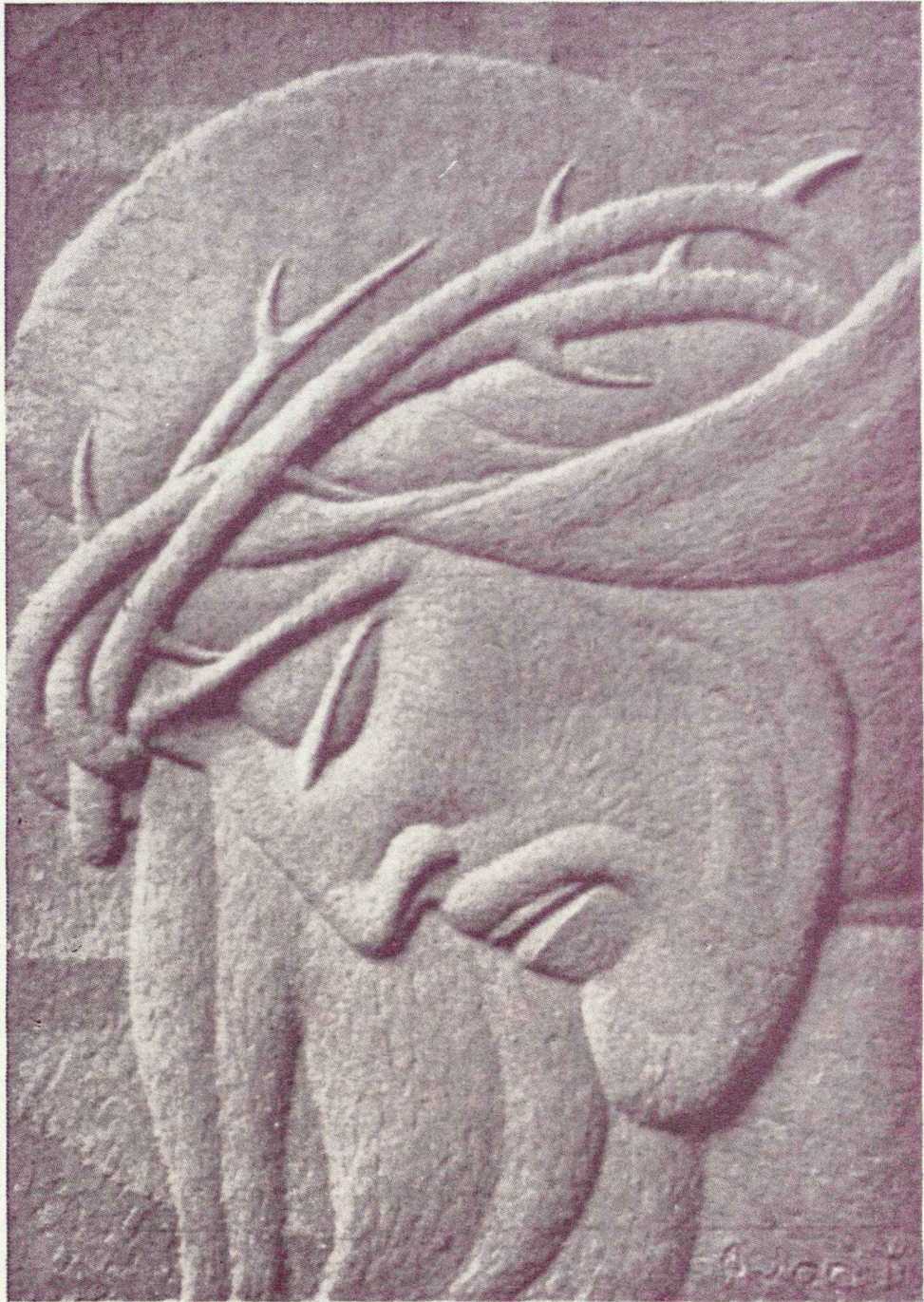

ATEITIS

1952 M.

KOVAS

NR. 3

TURINYS

Tomas Žiūraitis, O. P. — Krikščionybė ar laidotuvių procesija?	49
Aušra Bendoriūtė — Statula (eil.)	50
Kun. K. A. Matulaitis, MIC — Lietuvos gynėjas — šv. Kazimieras	51
Malda į šv. Kazimierą	52
P. J. — šv. Kazimieras dailėje	53
Birutė Empakerytė — Išsiskyrimas	54
A. Oazė — Atsisveikinant, Viltis agonijoje (eil.)	54
Juozas Gobis — Atgaila	56
Psalmė 41	56
Aušra Bendoriūtė — Alyvų darželio uola (eil.)	57
Antanas Sužiedėlis — Apie Lietuvos laikrodį ir Amerikos kultūrą	58
Partizanų daina	59
A. Alkevičiūtė — Jieškome taurios širdies	60
Romualdas Kisieličius — Prie šaltinio, Liepsnojančios rožės (eil.)	60
Su kuprine ant pečių	61

ATEITIES SPINDULIAI

Elona Marijošiūtė — Išklaušė	62
Romualdas Kisieličius — Svetimame mieste	62
Aušra Bendoriūtė — Supratau tada	63
V. Barisas — Žuvys ir žuvininkystė	65
A. Oazė — Svajonė (eil.)	65

KREIVOS ŠYPSENOS	66
------------------------	----

SPORTAS

I. Vilkaitis — Besiruošiant grįžti	67
Žiemos olimpijada	67

DARBAI IR ŽMONĖS

A. D. — Mirė prel. K. Urbonavičius	68
Aušra Bendoriūtė — Palūžęs šiaurės milžinas	69
D. A. — Kazimieras Sapiega	70
J. Paventis — Nuo Imsrės iki Orinokc	70
J. Paventis — San Michele knyga	70

PLAČIAME PASAULYJE	71
--------------------------	----

Viršelio 1 psl. A. Janulio — Kristaus galva, viršelio 4 psl. — P. Vaškio — Galvutė. Vinjetės dail. P. Lapės.

1952 METAI

KOVAS-MARCH

NR. 3

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

VYR. REDAKTORIUS — Paulius Jurkus

REDAKCINIS KOLEKTYVAS: D. Aleksandravičiūtė, A. Bendoriūtė, J. Baužinskas, G. Macelytė, A. Mažiulis

Redakcijos ir administracijos adresas :

"Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., U.S.A.

PRENUMERATA metams: \$4.00 pagal U. S. dol. kursą

Garbės prenumerata metams \$10.00.

Atskiro nr. kaina 40 ct.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association "Ateitis", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription \$4.00 per year.

Single copy 40 cents.

Entered as second - class matter at the post office at Brooklyn, New York, March 31, 1950 under the Act of March 3, 1897.

ATEITIS

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

EINA NUO 1911 M.

KOVAS

1952 M., NR. 3

KRIKŠČIONYBĖ AR LAIDOTUVIŲ PROCESIJA?

TOMAS ŽIŪRAITIS, O. P.

Humoras yra realus žmogiškasis pagrindis visos krikščioniškos kultūros.

Theodor Haecker

Krikščionybė ar laidotuvių procesija? — tokia persasi gavėniška mintis. Keistas susirūpinimas, — nevienas pasakys. Gal ir keistas, kai kam vis dar nesuprantamas, bet jis tikras gyvenimiškas. Tik daugiau apdairumo. Nuoširdžiau dirstelėkim į kaikiuriuos krikščionis. Ir pamatysim, kad jie visą savo gyvenimą tik pelenų dieną prisimena, pamiršdami tos dienos gilią prasmę: žmogaus žemišką laikinumą ir džiaugsmingą atsinaujinimą amžinajam prisikėlimui. Jei žmogus nežinotum, kas yra tikroji krikščionybė, tai tokių krikščionių pavyzdžių prieitum labai liūdno išvados: krikščionybė, tai graudi laidotuvių procesija... Ypač gavėnios metu tas dažnai metasi į akis. Atrodo, kitaip ir būti negali. Juk dabar gavėnia. Atgailos laikas! Negi būsi linksmas, kupinas giedrumo, net humoro?! Rimtis — krikščionybės dvasia; linksmumas, nuotaikingumas — liuksus, prasikaltimas.

Vieni pusiau sąmoningai, kiti visai nesąmoningai tokios krikščionybės laikosi, ją skelbia. Deja, tų skelbėjų eilės nemažėja. O tikroji krikščionių dvasia vis silpnėja. Evangelija — Linksmoji Naujiena nuvainikuojama. Jai maunama viską slopinančio stabo kaukė. Todėl garsusis Austrijos pamokslininkas H. Suso Braun, O.F.M. Cap. visu griežtumu įspėja:

— Vargiai kas krikščionybei daugiau pakenkė, kaip netekimas humoro... Ar mes nesame truputį pasidavę prietarams, kad humoras tinka kaukių baliui ir kitoms panašioms žmogiškoms pramogoms, tik, gink Dieve, ne krikščionybės ir religijos sričiai? Kada eina kalba apie religiją, tai mes turime atsisėsti rimtai, kaip puritonai ir stabai. I... ir... deja, aš turiu pripažinti, kad tie prietarai yra kartais, ir ne tik kartais, pridengti ir viešai skelbiami iš sakyklų. Ar tik nėra tai, ką Nietzsche prikiša krikščionims: "Man krikščionys turėtų atrodyti daugiau išganyti ir turėtų geresnių dainų padainuoti, kad aš jų išganytoją išpažinčiau"... Taip atsitinka, kad žmonės atkrinta nuo Bažnyčios ir todėl, nes jiems atrodo, kad ji yra visokio džiaugsmo ir grožio priešas. Yra didelis vargas, kad yra tokių krikščionių, manančių, kad būti krikščionių, reiškia visą dieną žiūrėti, kad galų gale tavęs velnias nepagriebtų. Bus nuodėmė, jei pilna burna nusijuoktum arba kokį niekelį padarytum. Dievas yra tarsi slaptas, labai rafinuotas detektyvas, kuris tiesiog

su piktų džiaugsmu klausosi slapčiausių mūsų minčių ir trina rankas iš džiaugsmo: palauk, tu man dar kartą pakliūsi! Mums yra aišku, šitoks vaizdas, tai yra varginga krikščionybės parodija.

Aišku, krikščionybė nėra nerūpestingas žaidimas, aklam likimui pasidavimas. Tikėjimo srityje reikalas eina apie būti arba nebūti amžinoje palaimoje. Žmogus yra silpnas, dažnai klumpantis, pametęs tikrojo gyvenimo kryptį. Todėl yra Dievo paskelbti įstatymai, kelrodžiai. Yra savęs teismo ir išteisinimo būtina sąlyga — išpažintis; yra ir bus pavienio asmens ir visų visų tautų galutinė sąskaita — Paskutinis Teismas. Tas viskas yra ir turi būti. Jei be panašių, sakyčiau, išpažinimų ir teismų neapseinam šiame pasaulyje, juo labiau tas būtina Augščiausiam Tribunalui. Bet tas viskas krikščioniui negali atimti gyvenimo džiaugsmo, nes tai yra tik priemonės mums padėti, nušviesti tikrąsias laimės gaires. Be jų žmogus beviltiškai blaškytųsi tamsumose be aiškaus tikslo, pagalbos ir globos. Todėl mums netenka išgąstingai dairytis, iš naujo maldauti dangų: "Rasokite dangūs augštybėse"...

Krikščionybės priemonė, bet ne jos esmė, yra ir atgaila. Ji gan stambokai Evangelijoje pabrėžta. "Bet žodis atgaila, toks, koks jis yra Evangelijoje, reiškia pasikeisti. Tas reiškia, kad mes savo per daug žemišką, tik šį gyvenimą branginančią būseną, turime pakeisti į didžią, gražią ir nuostabią dievišką būseną. Nėra lengva. Bet jokių būdu atgaila nėra liūdesys (liūdesys dėl nuodėmių, bet ne dėl atsinaujinimo galimybės—atgailos, — T. Ž.). Juk atgailaujančiam liepia Bažnyčia "galvą pasitepti aliejumi", taigi išsiruošti, kaip į šventę. Šventiška atgaila — koks tai nuostabiai džiugus paskatinimas. O jis yra vienas charakteringiausių visai Evangelijai" (H. Suso Braun, O.F.M. Cap.).

Tiesa, buvo atsiskyrėlių ir šventųjų, kurie tik peleinai barstė savo gyvenimą, džiaugsmingos atgailos labai pripažino. Kaikurie net (vadinamieji, stulpininkai šventieji) atgailos aliejaus vengė. Tai išimtis. Nėra visuotini pavyzdžiai. Bažnyčia yra pasakius: "Sancti sunt venerandi, sed non semper sequendi" — šventieji yra gerbtini, bet nevisuomet sektini.

Krikščionybė nėra tik asmeniško, individualaus šventumo reiškėja. Ji yra pirmiausia visuotinio atsinau-

PETRAS VAŠKYS — fragmentas
(terrakotas)

*

PETRAS VAŠKYS, dabar užkliudęs 32 savo amžiaus metus, siekdamas mokslo ir išsilavinimo parodė daug veržlumo. Jis pats savo jėgomis prasiimušė visus kelius ir atsidarė visas duris. Vargas privertė gimnazijos suolą pakeisti amatu — daržininkyste. Jis baigė Kaune Sodininkystės ir Daržininkystės mokyklą ir, tarnaudamas Botanikos sode kaip sodininkas, vokiečių okupacijos metais įstojo į Kauno Taikomosios Dailės Institutą studijuoti skulptūros. 1944 m. pateko Vokietijon ir iš ten 1945 m. be dokumentų išvažiavo Italijon. Įstojo į Florencijos meno akademiją. Vėliau persikėlė į Romos meno akademiją, kurią baigė 1948 m. vasarą. Tų pačių metų vasarą jis šalia Jonyno, Melniko ir Pocevičienės dalyvauja Nevaroje "10 Biennale del'Arte sacra" parodoje. Šiuo metu gyvena Philadelphijoje ir dirba kaip skulptorius. Savo darbuose, kuriuose matyti stilizacijos stiprinimas ir simbolinės išraiškos jėškojimas, jis pasiekė subtilaus formos pajutimo, grakštumo ir žavesio.

Aušra Bendoriūtė

STATULA

Tau nėra pavasario
Ir pievos tau ne žalios.
Nei medžių,
Nei jų šakų ošimo —
Nematai,
Negirdi...

Tau nēr šviesos
Ir naktys tau ne tamsios.
Nei žmonių,
Nei jų širdžių plakimo —
Nematai,
Negirdi...

Tau nėra laiko
Ir dienos tau ne gausios.
Nei kančios,
nei praradimo, —
nematai,
nejunti,
tiktai akmens mintim
mus saugai ir seki.

jinimo, išganyto nešėja. Todėl krikščionybė savo esmėje yra Linksmoji Naujiena, tobuliausias optimizmas gyvenimo kryžkelėse, audrose ir tragedijoje. Krikščionio kelias yra nuolatinio atsinaujinimo, ryžtingo prisikėlimo kelias. Tas kelias dažnai vingiuoja Golgotos uolenom, bet jis baigiasi Taboro kalno viršūnėse. Sąmoningas krikščionis žino, kad jis yra tarsi grūdas žemėje, kuris laikinai dingsta, kad gražiausiu želmeniu vėl pasirodytų, augdamas, lapodamas ir brandindamas naują vaisių... Tas įmanoma ne pakasynų dvasia gyvenant, ne pesimizmu save ir kitus nuodijant, bet gyvu optimizmu ir tikruoju humoru spinduliuojant. O tikrasis humoras nėra klaidūs anekdotai, pašaipa, nuolatinis šypsojimas ir t. t. Humoras yra ramios sąžinės alsavimas giedrumu, gyvąja dvasia ir sąmojingu žaismingumu. Humoras — tikrosios krikščionybės savybė.

Suprantama, kodėl mąstytojas Theodor Haecker humorą vadina krikščioniškosios kultūros žmogiškuoju pagrindžiu. O teologas M. Pfliegler įrodinėja, kad krikščioniškosios dorybės yra galimos tik kartu su humoru.

Mūsų šūkis visur ir visada — ne iškreiptoji krikščionybė, laidotuvių procesija; bet tikroji, Kristaus atneštoji krikščionybė, Linksmoji Naujiena su savo humoru, kančia ir pergale. Ji yra atsinaujinimo ir visa atsinaujinimo idealas!

LIETUVOS GYNĖJAS — ŠV. KAZIMIERAS

KUN. K. A. MATULAITIS, MIC

Mažai kas lietuvių žino, kad 1655 metais Vilniuje Akademijos spaustuvė, vietos vyskupiui Jurgiui Tiškevičiui paliepus, išleido nedidelę knygelę apie šv. Kazimiero tris apsireiškimus Polocke, beginant Lietuvą nuo maskolių. Tasai raštas pateko į "Acta Sanctorum" J. Bollandi S. J. septintą tomą, kur telpa ir visas šv. Kazimiero gyvenimas.

Tais laikais Polockas priklausė Lietuvai. Apsireiškusį šv. Kazimierą matė savo akimis Maskvos kariuomenės vadas Šeremet'as. Jis su šventuoju kalbėjosi, girdėjo išmetinėjant maskoliams, kad jie sutarčių nesilaiko. Šeremetas tai visa papasakojo daugeliui žmonių girdint. Jų tarpe buvo rimtas bajoras Povilas Vadeiša ir kiti. Šie vyrai prisiekė vyskupiui, kad girdėjo Šeremetą pasakojant apie šv. Kazimiero apsireiškimus.

Pirmas apsireiškimas

Su labai skaitlinga Maskvos kariuomene atvyko Šeremetas patylomis prie pat Polocko 1654 m. Užpuolikas Šeremetas prisibijojęs, kad polockiečiai gali sukilti ir pasipriešinti. Saugiai išdėstė įsiai karių dalinius miesto apylinkėje ir pasiuntė Polockan žvalgus, norėdamas sužinoti, kiek ir kokių jėgų turi užpultieji, ir ar jie stos mūšin ar be kovos pasiduos.

Staiga pasirodė ant švyo žirgo gražios išvaizdos jaunuolis, baltais rūbais dėvįs, ir besistebint maskviečiams, priėjo prie Šeremeto, atidavė karinę pagarbą ir tarė:

"Dėl ko Jūsų Didysis Kunigaikštis ir visi jūs šėlstate, nepaisydami sudarytų sutarčių ir pažadų, mūsų kraštą karu siaubiate ir laužote priesaiką? Žinokit, Jūsų Kunigaikščiui ir Jums gresia savajam kraujuje panašiai išsimaudyti, kaip matote savo akimis bėgančius varguolius Dauguvyje."

Šeremetas pamanęs, kad tas drąsuolis bus polockietis, paliepė suimti. Ir visi nustebo, — jaunikaitis pranyko jiems iš akių. To regėjimo ir nuotykio priblokštas Šeremetas ilgai svarstė ir lūkuriavo, — nežinojo, kas daryti. Bet kai žvalgai pranešė, kad polockiečiai nesirengia stipriai pasipriešinti, įsakė kariams užimti miestą.

Antras apsireiškimas

Paėmęs Polocko miestą ir pilį, Šeremetas apsigyveno tėvų jėzuitų kolegijoje. Jis paliepė kariam tuoj suardyti jėzuitų bažnyčią. Ji turėjusi prie stogo gynėjams apsaugas, it pilis. Kariai ėmė darbo. Nuėmė stogą ir pradėjo ardyti sienas. Buvo vidudienis. Šeremetas po pietų ilsėjosi. Bet jis staiga išbudo ir pašoko nuo skardaus balso: "Šeremete! ar leistina yra griauti Dievo garbei pašvestus mūrus? Jei nesiliausi, Dievas tuoj sunaikins tave patį ir tavuosius!"

Šeremetas pribėgo prie lango ir prie sargybinių pamatė tą patį jaunikaitį, kurį pirmiau regėjo, baltais rūbais apsitačiusi.

Vadas klausia sargybinių, ką jie mato greta savęs ir jam grąsinantį. Tie atsakė, jog be jų ten nieko daugiau nėra.

Susimąstęs užpuolikų vadas, pakvietė kai kuriuos Polocko piliečius ir teiravosi apie Lietuvos gynėjus—šventuosius stebukladarius. Polockiečiai jam atsakė, kad jų miesto ypatingas globėjas yra vyskupas kankinys šv. Juozapas Koncevičius. Šeremetas jiems atsakė, tai žinąs, bet čia buvęs kas kitas.

Vėliau iš kitų žmonių Šeremetas sužinojo, kad ypatingas Lietuvos globėjas yra šv. Kazimieras, mirusis 1484 m. Tiems Šeremetas pridėjęs: "Ir mūsų rašytojai nurodo, kad mums (maskviečiams) visada buvo sunku, kai Lietu-

Vienas puslapis iš 17 a. Italijoje išleistos knygos apie šv. Kazimierą. Viduryje pats šventasis, aplink ovaluose jo gyvenimo scenos bei dorybės

va atsirasdavo pavojuje,—neabejoju, kad aš jį čia mačiau." Šeremetas sulaukė karių, kad toliau nebegriautų šventovės, pasiteisindamas, kad tai daryti jam uždraudęs vyskupas šv. Nikalojus, kurį maskviečiai labai gerbė.

Trečias apsireiškimas

Kai maskoliai įsitvirtino Polocke, savo arklių dalį pasiuntė ganytis į Padauguvį. Toji ganykla buvo apie du tūkstančių žingsnių nuo miesto. Toje vietoje 1517 ar 1518 m., kai maskviečiai klastingai puolė Lietuvą su 60,000 kariuomene, o apsireiškęs Lietuvos karių vadams Goštautui ir Baratiniskiui bei kariuomenei, šv. Kazimieras parodė brastą ir padėjo nuvyti užpuolikus, tėvai jėzuitai vėlesniu laiku pastatė šventovę atminčiai. Kas metai suplaukdavo žmonių minios bažnyčion, prašydamos šv. Kazimiero ir toliau juos globoti.

Buvo karštas vidudienis. Arkliai nerimo. Jų sargams atrodė, kad ir patys galėsią apy pietės pramigti, jei uždarysią arklius bažnyčion. Taip ir padarė. Bet šv. Kazimieras to įžeidimo nedovanojo. Pasirodė jis panašioje išvaizdoje, kaip pirmiau, ir ne vien išvijo arklius iš bažnyčios, bet su virvagaliu skaudžiai sargus apvanojo ir paliepė jiems eiti pas Šeremetą, parodyti savo sumušimo ženklus ir pasakyti: "Dievas mūsų tautos nuodėmių įžeistas duosis visgi permaldaujamas, bet jums gresia pražūtis ir už Volgos jieskosite saugumo."

Tų pačių maskolių vaikaičiai slegia ir dabartinę Lietuvą. Prašykime šv. Kazimiera, kad mūsų maldas ir atgailas paėmęs, permaldautų Dievą už tautos nuodėmes ir apgintų ją nuo visiško sunaikinimo, kad duotų Lietuvai teisingą atmainą, laisvę, kad leistų mums jį grįžti ir iš pagrindų Kristaus dvasia atnaujinti.

šv. Kazimieras (pirmasis iš kairės) Hohenschwangau pilies prie Fuessenio Vokietijoje

Nuotr. V. Maželio

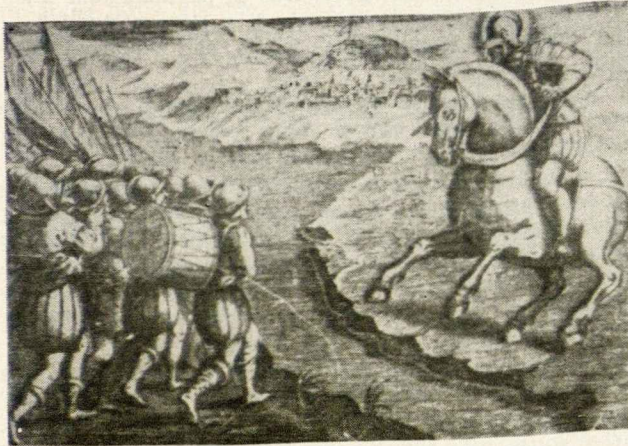

MALDA Į ŠV. KAZIMIERĄ

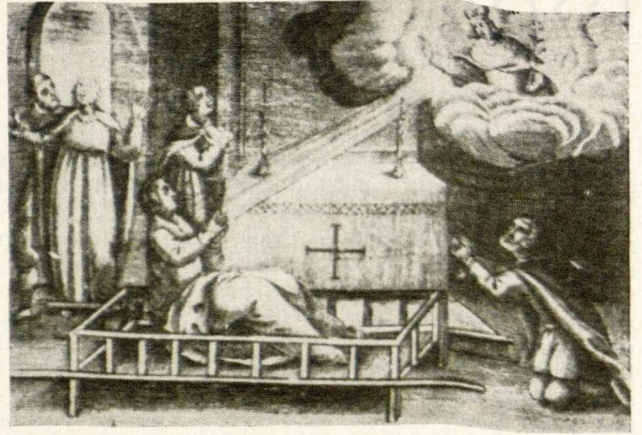
ŠVENTASIS KAZIMIERAI, GLOBOK MŪSŲ TĖVYNĘ IR JOS IŠEIVIJĄ. PAŽADINK MŪSŲ TAUTAI ŠVENTŲ VADŲ, KURIE, KAIP TU KITADOS, NORĖTŲ JAI VADOVAUTI IŠMINTIMI, TEISUMU IR MEILE. IŠMELSK MŪSŲ IŠEIVIAMS MALONĘ GRĮŽTI Į SAVO ŽEMĘ, NUO AMŽIŲ ŽADĖTA, NES IR TU GRĮŽAI IŠ SVETIMOSIOS Į SAVĄJĄ.

TEPASIDARO, TAVO UŽTARIMO DĖKA, MŪSŲ MAŽA LIETUVA TARSİ ŽIBURYS ANT KALNO IR TESPINDI KITOMS TAUTOMS SKAIDRIU TIKĖJIMU, GRAŽIA MEILE IR NEPALAUŽIAMA VILTIMI AMEN.

Knygos apie šv. Kazimierą titulinis lapas

šv. Kazimieras pasirodo ant žirgo Lietuvos kariuomenei, kariaujant prieš Maskvą

šv. Kazimiero pirmas stebuklas — Prikelia mirusią mergaitę

Šv. Kazimieras rado didelio atgarsio lietuviškoje dailėje. Turime visą eilę liaudies skulptūrų, kurios puošė mūsų kelius, sodybas, namus ir bažnyčias. Atsiradus lietuviams dailininkams, šventojo gyvenimas patraukė menininkų dėmesį. Panevėžio katedroje dail. P. Kalpokas nupiešė didelę freską. Vokiečių okupacijos metais apie 10 dail. sukūrė naujų kūrinių šventojo karaliaičio temomis.

Ir kitų kraštų dailėje šv. Kazimieras nebuvo užmirštas. Vieni iš pirmųjų jo gyvenimą pavaizdavo lenkai ir italai. Dabar visur spausdinamas šventasis su pergamento lapu, lelijomis ir padėta karūna yra italo dailininko Carlo Dolce kūrinys. Jo originalas kaboti Uffizi galerijoje Florencijoje.

Mūsų čia patiekiamas nuotraukų reportažas yra dar niekur nematytas lietuvių spaudoje. Daugiausia nuotraukų paimta iš vienos 1629 m. Neapolyje išleistos knygos. (Šią knygą surado prof. Z. Ivinskis Vatikano bibliotekoje). Joje aprašomas šv. Kazimiero gyvenimas, duodama Jogailaičių giminės "medis", išvardinami visi karaliai ir jų giminės. Toliau prie teksto vaizduojami šv. Kazimiero įvairūs darbai ir stebuklai.

Lietuvos Lenkijos karaliai buvo susigiminiavę su Italijos didikais. Šie gi, Kazimierą paskelbus šventuoju, rūpinosi jį išpopuliarinti Italijoje kaip savo giminės šventąjį. Taip Florencijoje, Medici kapeloje, (kur yra garsūs Mykolo Angelo statyti antkapiai), vienoje koplyčioje yra sutelktos įvairios relikvijos. Tarp jų pati didžiausia, panaši i altorių, yra ir šv. Kazimiero relikvija. Už stiklo matosi rankos kaulas, aplinkui aukso ornamentai, papuošti brangiaisiais akmenimis. Viršuje angelukai neša kaspinę, kur įrašyta lotyniškai "Šv. Kazimieras — Lietuvos karalaitis".

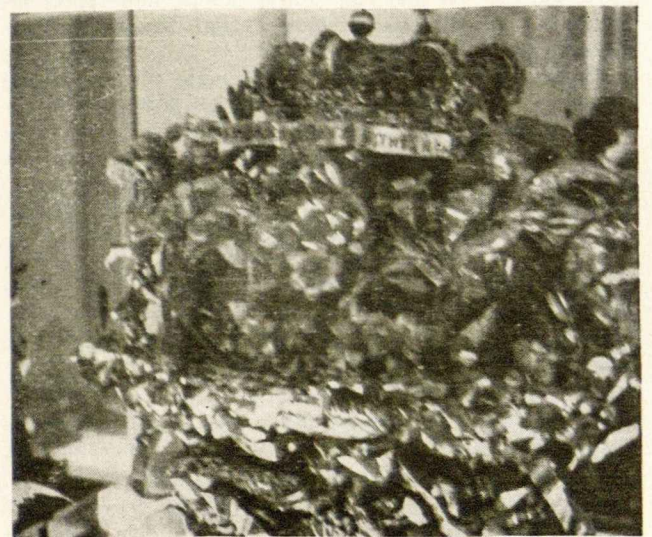
Bavarijos karalius Liudvikas II, garsus statytojas, Albių papėdėje pasistatė Hohenschwangau. Įrenkdamas sosto salę, jis pavaizdavo, kaip kyla valdžia iš Dievo. Viršuje yra šv. Trejybė,

šv. Kazimieras meldžias į Mariją

apsupta angelų, apačioje šventieji karaliai, kurie vykdo Dievo valią žemėje. Po jų stovi karaliaus sostas. Šventųjų karalių eilėje patį pirmąjį iš kairės matome šv. Kazimierą.

Patyrinėję senąsias V. Europos karališkas pilies, tikrai dar surastume užmirštų šv. Kazimiero paveikslų.

šv. Kazimiero relikvija Florencijoje, Medici kapeloje

IŠSISKYRIMAS

BIRUTĖ EMPAKERYTĖ

Temsta. Nijolė sėdi kambary viena ir mąsto. Kartas nuo karto sustoja prie pianino ir mėgina skambinti. Jos pirštai šiandien grubūs ir visai nejaučia klavišų. Ji norėtų visą laiką skambinti tą dainą, kurią Algirdas taip dažnai dainuodavo, bet jos pirštai sustingsta, vos palietus klavišus, ir tylūs akordai prabėga pro ją į kambario gilumą. Ji laukia Julijos. Nijolė jai nori pasakyti visa, visa, ką ji jaučia ir mąsto, nes ji nenori būti viena. Paskui žiūri pro langą ir galvoja: „Turbūt gražiausiai atrodo mūsų žemė, kada tamsa ją gaubia. Naktis, tartum kokia pamotė tiesia savo grubias rankas viršum visų, ir mes negalime pasipriešinti. Jeigu man kas žadėtų kažin kokius turtus, aš jų niekuomet nekeisčiau už šį dienos ir nakties pasikeitimą — sutemas... Tokiu metu aš galiu svajoti. Gal ir bloga per daug mąstyti, nes tuomet negali taip justį gyvenimo tikrovės. Tačiau argi pats gyvenimas nėra tikrai ilga, ilga svajonė, kuriai nutrūkus nesugrąžinamai išsibarsto ir visos dienos? Kartais ta svajonė būna graži, kartais negailestinga ir žiauri...“

Pasigirdę žingsniai priverčia ją nutraukti svajonę ir pasižiūrėti į tamsoje skęstančio kambario gilumą. Pamačiusi Juliją, ji nusišypso. Jos nesisveikina, tikrai pasižiūri viena į antrą, ir Nijolė sako:

— Kaip puiku, kad tu atėjai, nors ir tokiam ore. Aš taip džiaugiuosi.

— Lietus man daug ką primena, — taria Julė. — Aš kažkada nenorėjau į lauką išeiti nors mažiausiam lietučiui lašenant. Kaip matai, keičiasi ne tik gyvenimas, bet ir žmonės...

— Tu manai, kad visa keičiasi be pėdsakų?... Kažin ar likimas gali užgydyti žaizdas, kurios dar palikę atviros... Kartais ligonis pagyja, vartodamas vaistus, o jeigu būna silpnėsnis, jis miršta.

— Seniai tu panašiai bekalbėjai, — sako Julė, ir jos lūpose šypsniš sumažėjęs ir dirbtinas. Ir draugės susėda viena prieš kitą.

— Stebiuos ir aš. Žinai, Julyte, kaip aš kartais ilgiuos vienatvės, o po keletos valandų trokštu būti draugė su kuriuo žmogum, kad tik pasidalinčiau mintimis. Ir tuo metu norisi, kad kas nors suprastų... Kaip keista, kad kiekvienas tada bėga nuo tavęs, gal bijodamas, kad neapsikrėstų tais vienatvės nuodais ir negalėtų pradėti galvoti... Galvoti, gal ką nors ir panašaus, ką aš šiandien mąstau. — Ji kiek sustoja, o akys klaidžioja kažkur toli nuo čia. Julija jaučia, kad reikia jai tylėti, nes žmogui išsikalbėjus dažnai praeina ir liūdesys.

Pagaliau Nijolė atsigręžia, Julė mato jos pasikeitusį žvilgsnį. Ji jaučia dabar, kad Nijolė jau sugrįžusi su savomis mintimis. Jos geros draugės, nors dar taip neseniai ta jų draugystė prasidėjo. Bet juk kartais galima ilgai vaikščioti pro vieną vietą ir nepastebėti žmogaus. Tik tada akys atsiveria ir praregi.

— Šiandien išvyksta Algirdas, — sako Julė.

— Žinau... Galėčiau tau sakyti, kad atsisveikinau, tačiau netikiu, kad atsisveikinimu galima vadinti, nepasakius sūdie ir nepaspaudus rankų, kai žinai, kad daugiau to žmogaus nesutiksi, — ir ji karčiai nusišypsojo, o Julei pasirodė, kad jos akys dar patamsėjo; tamsūs plaukai dar daugiau apdengė veidą.

— Šiandien sukanka kaip tik pusė metų, kada mes pasidarėm draugai. Tiesa, mačiau aš jį anksčiau, bet tai būdavo tikrai eiliniai susitikimai kaip ir daugelio kitų, o tai negalima laikyti draugyste. Kaip keista, kai dabar pagalvoju, kad niekuomet ir nieko negalima iš anksto atsižadėti ar neapkęsti. Galbūt, kad iš viso negalima

neapkęsti nei vieno žmogaus. Kuo gi pagaliau toks žmogus būna nusikaltęs, jeigu mes jį norime atstumti?... Taip buvo ir šį kartą. Dabar jaučiu, kad skaudžiai apsiriktą.

Nors jau visai sutemę, bet Nijolė nenori šviesos. Sutemose skęsti joms abiems daug geriau. Dabar ji prieina prie patefono ir klausiamai žiūri į Julė.

— Lai Cumparsita, — vos girdimai sako Julė, — juk tai mūsų mėgstamiausias tango. — Jos abi klausosi, o Julė pritardama tyliai niūniuoja tą joms gerai žinomą melodiją. Gatve pravažiuoja keletas automobilių ir keiliom minutėm sudrumsčia šio vakaro tylą. Už lango vis dar tebelyja. Patefonas nutyla, ir jos abi vėl susėda ir pradeda kalbėti.

— Šiuo laiku Algirdas jau sėdi traukiny... Jis gal visai negalvoja, kad kažkas šiuo metu apie jį mąsto ar kalba. Žinai, Jule, man šiandien prisimena kiekviena diena, kurią mes buvome kur nors drauge. Keista, kad galima viskas taip tiksliai atsiminti net po pusės metų. Mes susipažinom, kada eglių šakos buvo sniegu apklotos ir svyravo žemai nuleistos, tartum norėdamos savo ilgomis skaromis paglostyti žemę... Ir kaip keista, dabar pagalvojus, kad visą laiką bėgdavau, kad tik rečiau susitikčiau, nors drauge ir norėdavau to susitikimo. Prisimenu, vieną vasaros popietę mes buvom parke. Kaip tik tuo metu žydėjo rožės. Vaikščiojom ilgai, kažką kalbėjom, bet manau, nei jis, nei aš dabar negalėtume prisiminti, nes buvo kalbėjimas iš reikalo. Ten buvo taip vėsu, ir medžių šešėliai apsaugojo mus nuo negailestingo saulės šypsnio. Parke tekėjo upelis. Jame juokėsi baltos vandens lelijos. Jų buvo taip nepaprastai daug. Paskui mes susėdom ir žiūrėjom į tuos baltus žiedus. Man rodės, kad visos tos lelijos buvo tik išsiprausiosios skaidriam vandenyje. Aš kažką mąščiau, bet man rodės, jog ir jis nenorėjo kalbėti. Pamažu pradėjo temti. Aš mačiau kiekvieną atskrendantį tamsos šešėlį, kuris pamažu užspaudė lelijų akis, paglostė jų lapus ir keliavo toliau. Ak, kaip nepaprastai gražu ten buvo... Paskui mes nuėjom prie žydinčių rožių, kurios mirgėjo įvairiausiom spalvomis. Jos jau taip pat buvo pasiruošusios miegui ir, lengvam vėjeliui pučiant, pamažu lingavo savo puikiomis galvomis. Man rodės, kad aš dar niekuomet nebuvau mačiusi tokių puikių rožių ir žiūrėjau į jas lyg matyčiau pirmą kartą. Rasos lašeliai jau slėpėsi žiedų kampeliuose, tartum ašaros. Bijojau pajudinti tuos žiedus, kad nenubirtų rasos lašais pavirtę rožių ašaros... Nenorėjau sudrumsti jų sapnų. Ir tada atsigrįžus pamačiau rasotą žolę ir mūsų pėdas, kurios nubraukė tuos rasos perlus. Visas parkas jau miegojo, tik kur-ne-kur dar stoviniavo vienišas žmogus. Ir man tada pasirodė, kad aš esu taip pat vieniša, kaip tie kažką mąstą ilgąsiai beržai, kurie skaičiuoja žmonių ir rožių metus. Rodės, kad jie dabar žiūrėjo į mus ir klausė, kodėl mes einame taip pamažu, lyg nežinodami, kad prabėgančioji minutė jau nesugrįš, tad reikia skubėti. Bet aš neskubėjau. Aš norėjau ten stovėti su tais senais, pražilusiais ir šakas nuleidusiais medžiais ir negirdėti nieko... —

— Tada išgirdau Algirdo balsą: „Tau patinka rožės?“ — paklausė jis. Aš tik palingavau galvą pritardama, bet nenorėjau savo žodžiais drumsti vakaro ramybės. Tada jis tyliai pasakė: „Rožių žiedai man visuomet primins mūsų draugystę, nors gyvenimas mus ir išskirtų, nors būtume ir toli vienas nuo kito.“ Kaip matai, gyvenimas mus išskyrė, tik aš labai abejoju, ar jis, pamatęs rožių žiedus, dar prisimena tuos žodžius ir jų reikšmę...

— Nemanyk, kad jau visa taip greitai galima pamiršti, — pasakė Julė. — Juk labai dažnai prisimins tau praėjusioji diena, kurią vadinsi praeitimi. Prisiminimuose pamatysi daug veidų, kurie tau brangūs. Vieni iš jų ryškūs, kiti vos pastebimi. Bet jie visi paliks atmintyje, nes per daug mieli visai ištrinti iš atminties. Negalima sakyti, kad praėjusioji diena paliks tik tai tavuose atsiminimuose. Juk mes kiekvienas nešiojamės savas dienas.

Kartais norisi ištrinti vieną kitą valandą iš tos visos praeities jūros, bet tuoj pamatai, kad tai negalima. Protarpiausiai atrodo, kad vienas kitas akimirksnis geriau tegul nuskęsta užsimiršimo jūroje. Norisi ištrinti ir tas visas minutes, kurios skiria su kuriuo mielu žmogum. Deje... jos palieka suakmenėjusiai tvirtos nuriedėjusioje laiko upėje. —

— Nesakyk man to dabar... Aš pati nežinau, — sakė Nijolė, — Gal geriau būtų visai apie tai nekalbėti, bet aš negaliu. Gal laikas ir pajėgia užgydyti žaizdas. Reikia tikėtis. Man atrodo, kad Algirdas galvoja apie kažkokią draugystę su Vytautu... Gal kam nors panašiai ir pasirodė. Bet juk Vytautas žino, kad panašiai tegalima tik mąstyti, kas kartais neatitinka tikrovei. Man jo gaila, bet nieko padėti negaliu. Reikia kartais atsižadėti daug ko, jeigu pamatai, kad tai nepasiekiamo. Gal jis to dar nežino. Gal dar jam neteko nusivilti; kuo ne labai tikėčiau. —

— Ar nebūtų geriau šiandien visai apie tai nekalbėti, Nijole? — pagaliau paklausė Julė. — Kam kalbėti apie tai, kas dar taip neseniai buvo. Geriau prisiminti nesugrąžinamas dienas, kurių išnykęs vaizdas vien tik atmintyje sukuriamas, — tačiau ji pamatė tiktai prašančias Nijolės akis ir nutilo.

— Už lango vis dar tebelija, — vėl pradėjo Nijolė. — Dabar lietus man visuomet primins šį mūsų išsiskyrimą. Žinai, Julyte, kad dabar man rodos, jog Algirdas nei kiek manęs nepažįsta ir nemoka suprasti. Matai, kaip kartais galima žmogumi nusivilti. Tiesa, kaip jis paklausė vieną kartą apie mūsų draugystę, aš pasakiau, kad tarp mūsų nieko nėra. Sakyk, ar ne keista, kad vieną galvoji, o visai kitą sakai. Šiandien jis išvyko... Mus skirs tolimas kelias. Kai kas sako, jog nuotolis žmones tik vieną prie kito traukia, kai tuo tarpu artumas juos išskiria. Gal tai ir tiesa? Gal jo nuomonė pasikeis, nes prieš porą dienų pasakė, kad vis tik jis tikėjosi mane visai skirtingą esant. Nežinau, gal jis manė, kad vienas kitas gražiau ištartas žodis mane pas jį nuves, bet taip galvodamas, jis labai apsiriko, nes kartais ir aš moku būti išdidi nors ir kentėčiau. Šiandien po pamaldų, mačiau jį paskutinį kartą. Jis stovėjo su dviem kitais ir tik pasveikino mane praeinančią pro juos. Aišku, tuoj iš kažkur atsirado Vytautas, kuris mane parvežė namo. Aš jo patarnavimo buvau visai nereikalinga, bet atsisakyti negalėjau. Algirdas tai matė. Jutau, jis visą laiką taip į mus žiūrėjo. Jo žvilgsnis buvo toks nepaprastai stiprus, nuo kurio negalėjo mane paslėpti nei automobilio sienos. O prie manęs sėdėjo Vytautas ir kaip paprastai, šypsojosi. Sakyk, ko jis sekioja aplink mane? — ir ji klausiančiai pasižiūrėjo į Julę, bet nesulaukus atsakymo, pati pasakė, — Aš taip negaliu sakyti. Aš galvojau tik apie save. Buvau pamiršęs visus kitus.

— Jau visai tamsu, — prabilo Julė, — rytoj laukia darbas. Tu negalvok apie tai. Jaučiu, tu gali pasakyti, kad pačios mintys atkeliauja pas tave, tačiau juk dirbant kartais galima visa pamiršti, net save ir savuosius rūpesčius. Tu nenori to, jaučiu. Pasakyk, ko pagaliau ir gyvenimas vertas, jeigu jis susideda vien tik iš darbo ir miegojimo? Bet tokie tebūna tik trumpi momentai, o po to vėl visa pasikeičia. Nejaugi galima mylėti žmogų, kuris tavęs ne tik negali surasti, bet nemoka nei pažinti?... Gal ir bus kaip sakoma. Kelias suveda žmones, o laikas užtušuoja visas tas dėmes, kurios prabėgo ilgesyje ir laukime.

— Man rodos, kad aš noriu pamiršti... Pamiršti ir daugiau niekuomet neprisiminti. Tada žiniosiu, kad kartais galima sapnuoti atvertomis akimis, tik tas sapnas būna labai trumpas...

— Kiekviena apsiniaukus diena tau primins šį išsiskyrimą. Gaila man tavęs, Nijole, bet mes nei vienas savų dienų pakeisti negalime... Jos pasiekia mus tokios, kokias mums likimas lėmė, — ir ji nutilo.

A. O a z ē

ATSISVEIKINANT

Mėnulis ištiesė mums savo baltą ranką —
Sniegai šypsojos nuo tamsių kalnų.

— Atgiję amžių dulkės senka, —
Širdy kartojom mes abu...

Naktigonų dainos aidai prarajom skriejo,
Lyg amžiais plakanti laiko širdis —
Lemtis nedrąsiai mums šnekėjo:
— Ranka rankos nelaikys —

Kalnų upelis prausės ant pakrančių,
Pavasaris uolom nakties rimty patvino...
Tvanki naktis sekiodama žvaigždynų kančių,
Išskyrė pėdsakus dvejus, nebesuvest ketino...

Mėnulis, ak, tarsi išblyškusi mozaika —
O atgarsys ir vėl lyg dūžtančios širdies...
Praei diena — ir vėl mes gersim tvaiką
Gal liūdesio, o gal ir užmiršties...

VILTIS AGONIJOJ

Užmiršo jie mane jau gyvą,
kaip kad užmiršta mirusius dažnai,
o slinko valandos, ir aš tikėjau, laukiau nekant-
[riai
prabylant: sveikinu tave šią tau taip brangią die-
[nų,
bet amžiaiėjo — ir laiko dūžiai nebegrižo amži-
[nai...
o aš jų sulaikyti nesiryžau...

Ir vėliau melancholijoje klajoju,
vienišas, apleistas, dingęs amžinai —
ir melancholijoje tikėjau — bus paguodos pum-
[purai,
bet atradau tik blėstantį patiekos šifrą:
Išganymas šioj žemėj gauna pirmą vaizdą! Taip
[čionai!
Tad ar neverta iš JO perimt nors mažytę žaizdą?

— Tavo tiesa, Jule — pasakė kiek pagalvojęs Nijolė — aš dar ilgai prisiminsiu šį išsiskyrimą — ir ji karčiai nusišypsojo. — Nenorėčiau, kad kam nors tektų panašiai nusivilti. Bet aš nepyktu ant jo. Ir negaliu pykti, nes kiekvienas savaip jieškome laimės ir džiaugsmo. Kiekvienas kitaip ją ir suprantame. Mes visi išmėtome savas dienas skirtingai. O juk kartais galima labai daug pamiršti ir atleisti. Reikia laukti, ką ateinančioji diena lems... — ir ji nutilo.

Julei pasirodė, kad jos jau daugiau neturi ši vakarą ką viena kitai pasakyti, ir ji pakilo eiti. Ir kaiėjo pro duris, Nijolė jai tyliai pasakė:

— Žinai, Julyte, kartais nei išsiskyrimas nėra toks baisus, kada galima pasakyti visa žmogui, tave suprantančiam...

Juozas Gobis

ATGAILA

P S A L M Ė 41

*Kaip stirna trokšta vandens upelių,
taip mano siela geidžia tavęs, Dieve.*

*Mano siela trokšta Dievo, gyvojo Dievo:
kada gi aš ateisiu ir matysiu Dievo veidą?*

*Mano ašaros pasidarė man duona dieną ir naktį,
kai kasdien man sakoma: "Kurgi tavo Dievas?"*

*Tai aš atsimenu ir skaudančia širdimi svarstau
sau vienas, kaip aš eidavau su minia. Eidavau
kitų priekyje į Dievo namus.*

*Su džiūgavimo ir šlovinimo balsais,
iškilmingoje sueigoje.*

*Ko tu liūdi, mano siela,
ir kodėl nerimsti manyje?*

*Turėk vilties Dievuje, nes aš vėl šlovinsiu jį.
Jis mano veido gelbėtojas ir mano Dievas.*

*Mano siela liūdi manyje:
todėl aš atsimenu tave iš Jordano šalies ir Er-
mono, nuo Micara kalno.*

*Srovė vejasi srovę užiant tavo kriokliams:
visos tavo srovės ir bangos per mane.*

*Per dieną Viešpats teduoda savo malonę,
ir naktį aš giedosiu jam, aš šlovinsiu mano
gyvybės Dievą.*

*Aš sakau Dievui: Tu mano Uola, kodėl užmiršti
mane? kodėl aš vaikščioju nuliūdęs, neprieto-
lio slegiamas?*

*Mano kaulai laužomi, kai mano priešai tyčiojasi
iš manęs, kai kasdien man sako: "Kurgi tavo
Dievas?"*

"Tik atgailos revoliucija gali atlyginti žmogui už jo kentėjimą", rašo vysk. Fulton J. Sheen. Rusų filosofas Vladimiras Solovjovas teisingai nustato, kad nusikaltimas yra ne vien įstatymo sulaužymas ir pavojus socialiniam žmonių gyvenimui, bet jis yra nelaimė ir pačiam nusikaltėliui, nes jis sukelia sąžinės graužimą ir išvidinį kentėjimą. Nusikaltimas sužeidžia žmogaus sielą, o žaizda visada skauda. Tą sielos skausmą pagydo atgaila, ypač sakramentalinė.

Rusų rašytojas Feodoras Dostojevskis savo romane "Nusikaltimas ir bausmė" gilaus psichologo akimis pažvelgė į sąmoningo žmogžudžio Raskolnikovo sielą ir aiškiai parodė, kas joje pasidaro, kai žmogus sulaužo Dievo įstatymą. Raskolnikovas buvo tiesiog matematiškai apskaičiavęs, kad senos vargšų išnaudotojos nužudymas ir jos pinigų panaudojimas socialiniams reikalams negalys būti jokia nuodėmė, kad moraliniai įstatymai privalomi paprastiems žmonėms, o ne antžmogiems, kaip, pav., Napoleonas, Aleksandras Makedonietis, tačiau, nužudęs tą seną nedorą moterį, jis pajuto, kad ir savo sieloje yra kažką nužudęs, kad dėl to jo gyvenimas virto baisiu, nepakeliamu išvidiniu kentėjimu. Raskolnikovas gynėsi nuo tų kentėjimų logikos ir laisvamaniškos filosofijos argumentais, kurie tačiau negalėjo atstatyti nusikaltamojo akto sugriautos pusiausvyros jo sieloje, kuri instinktyviai veržėsi į išpažintį ir atgailą. Ne tik žmogaus nužudymas, bet ir kiekvieno Dievo ar prigimties (ypač seksualinėje srityje) įstatymo sulaužymas padaro žaizdą nusikaltėlio sieloje, ir tą žaizdą gali pagydyti tik atgaila ir pasiryžimas pasitaisyti.

Socialinių atžvilgiu kiekvienas nusikaltėlis yra arba bausis, arba šlykštus; nusikaltimas yra žaizda ne vien psichiniame nusikaltusio asmens, bet ir socialinio gyvenimo organizme. Nusikaltimo sudarytą nemalonią įtampą intymiai asmeniškame gyvenime ir socialinėje aplinkoje atleidžia atgaila; šis faktas tiesiog apčiuopiamai pastebimas. Viešas nusikaltėlis visada sukelia socialinę aplinkumą prieš save; nusikaltimas suerzina kitus žmones, ir jie reikalauja bausmės nusikaltėliui, bet jei socialinė aplinka pastebi, jog nusikaltėlis rimtai ir nuoširdžiai prisipažįsta kaltas ir gailisi nusidėjęs, ji atsileidžia, jam; tuo būdu atgaila atstato harmoniją, kurią nusikaltimas yra pažeidęs.

Vienas lietuvių savaitraštis Raskolnikovo argumentais bando pateisinti tuos, kurie, palikę savo šeimas Lietuvoje, tuokiasi ir kuria naujas šeimas. Savaitraštis argumentuoja tuo, kad jei po karo atstatomi sugriautieji miestai, tai turį būti atstatomos ir karo sugriautos šeimos. Miestų atstatymo faktų norima pateisinti biga-

Aušra Bendoriūtė

ALYVŲ DARŽELIO UOLA

Visa aprėpiančiose kaitros mariose
Guli — pilka kieta, karšta,
Ir nerandi tvankioj naktį romantikos,
Kuri, kaip knygos rašo,
“Slypi alyvos žiede,
Sodrioj žolėj,
Tviskančiam šviesos laše,
Pakalnėj miegančiam mieste”...

Ar liūdna tau? Dar pakentėk, palauki...

Alyvų šakos nuo kaitros sudžiūvusios,
Ant jų žiedų nei vaisių jau nėra,
Nakties skliautų keliautojo šviesa pilka,
O miestas, jei ir miega, tai triukšme...

Girdi kaip eina, eina eilės,
Kaip kad per amžius žmonių viltys ėjo
Kai jie jieškojo to, kuris už juos numirt norėjo
Ir sakė: mes esame išmanūs, o jis — kvailas...

Visa aprėpiančiose kaitros mariose
Guli — pilka, kieta, karšta,
Lašą, netyčioms išlieta, tu geri;
Jauti — žmogaus kančia kaitresnė ir už kaitrą,
Ir jos vienas lašas sunkesnis už pasaulio grandį-
[nes.

Sekundės virsta valandom...

miją, bet šitoks argumentas nusikaltėliams tiek tegali reikšti, kiek Dostojevskio Raskolnikovui reiškė faktas, kad Napoleonas buvo “antžmogis” ir kad jis turėjo teisę žmones žudyti ir kad dėl to niekas netraukė jo atsakomybėn už jo nusikaltimus. Kas paklausys to savaitraščio argumentų ir būdamas teisėtai sutuoktas dar kartą tuoksis, tas neturės ramios sąžinės tol, kol neprisipažins kaltas, nedarys atgailos ir nepataisys savo gyvenimo. Šiame krašte divorsuotų ir vėl susitukusių žmonių yra labai daug, bet tatau dalyko esmės nepakeičia; kad tokie žmonės jau sąžinės graužimą, tai matyt jau iš to, kad jie ir mažai pažįstamiems atlikinėja “išpažintį”, sakosi, kad jie metę savo teisėtas šeimas ir naujas sukūrę. Tie žmonės lyg kad jieško moralinės paguodos iš savo socialinės aplinkos. Iš tos jų “išpažinties” matosi, kad jie išgyvena maždaug tai, ką yra Raskolnikovas išgyvenęs.

“Per daug žmonių nenori atsitiesti, prisiimti atsakomybę už savo nusikaltimus ir taisyti savo ateitį, tačiau jei jau kartą kas yra pasiryžęs daryti atgailą, jo gyvenimas pasidaro pakenčiamas net ir tokiose aplinkybėse, kurios anksčiau rodė, kad jis esąs nepakeliamas”, rašo vysk. F. J. Sheen. Evangelija mums duoda ryškius sūnaus palaidūno ir gerojo latro atgailos pavyzdžius ir tuo religiskai parodo, kaip atgaila iš pagrindų pakeičia nusikaltėlio sielą ir padaro ją naują ir pozityviu žmogum, kuris pasidaro malonus Dievui, jo socialinei aplinkai ir pats sau. Atgaila, ypač sakramentalinė, tiesiog revoliuciniu būdu atnauja žmogaus sielą, todėl suprantama, kodėl Kat. Bažnyčia Gavėnią ir Adventą skiria susikaupimui ir atgailai ir primena Kristaus žodžius: “Jei atgailos nedarysite, visi žūsite”. Nusikaltimas sužeidžia žmogaus sielą, įstato ją į nenormalią būklę, padaro ją arba baisią, arba šlykščią. Tokioje būklėje žmogus negali būti laimingas nei čia nei amžinybėje, todėl subtilus dvasinis instinktas stumia nusikaltėlį į atgailą, kuri per Kristaus malones gražina žmogų į normalią sielos būklę.

Petrapičio Kunigų Akademijos vitražas, nepriklausomybės laikais perkeltas į studentų bažnyčią Kaune.

1641 m. Kaune įsikūrė dominikonai ir 1678 m. pastatė bažnyčią (Vilniaus ir Seimo gatvių kampas). Bažnyčiai buvo duotas šv. Sakramento titulas. 1845 m. dominikonų vienuolyną uždarė rusai ir bažnyčią pavertė kariuomenės sandėliu. 1866 ji buvo suprovaslavinta, ir ties stogo viduriu uždėtas cerkviškas bokštas. 1919 m. bažnyčia buvo grąžinta Kauno kūrijos globai. Iš Petrapičio Dvasinės Akademijos buvo parvežtas brangus vitražas ir įdėtas viršum didžiojo altoriaus lange. Mūsų jaunieji dailininkai ją restauravo. Dail. J. Mikėnas bažnyčios priekyje viršum įeinamųjų durų iš paprastų lauko akmenų padarė mozaiką, vaizduojančią Kristaus galvą. Viduje dekoravo dail. A. Valeška. Bažnyčia buvo pavesta Kauno studentams ir moksleiviams.

APIE LIETUVOS LAIKRODĮ IR AMERIKOS KULTŪRĄ

ANTANAS SUZIEDĖLIS

Viena iš dažniausių logikos klaidų, kurias daro žmogus, yra ta, kad iš dalinių prielaidų vedamos visuotinės ir bendros išvados; ir iš pavyzdžių ir duomenų, kurie teįrodo kažką, norima įrodyti visa. Kada iš tikro tegalime sakyti "kartais", mes dažnai sakome "visada"; kuomet tegalime sakyti "daugelis", mes sakome "visi"; ir kai valia tesakyti "dažnai kur", mes sakome "visur". Kai taip darome kasdieniuose menkučiuose dalykuose, tokia mūsų suvisuotinta kalba gal tik prideda vaizdingumo — juk niekas, pavyzdžiui, su mumis nesiginčys ir nemandys mums įrodyti, kad mes nežmoniškai perdedame sakdami, jog "šiandien mūsų jaunas brolukas visus purvus išmakojo". Tačiau kai panašiai perdedame ir klystame be galo svarbiuose dalykuose, pasėkos neretai būna labai apgailėtinos.

Harvardo universiteto (bene paties žymiausio, bent seniausio, Amerikoje) pedagogikos skyriaus dekanas Holmes, kreipdamasis į studentus vienu mokslo metų pradžioje, pradėjo savo pirmąją tų metų pedagogikos kurso paskaitą šiais žodžiais: "Nėra Dievo, nėra pomirtinio gyvenimo, nėra sielos, nėra prievclės ir nėra pareigos." Tada vienas studentas, baigęs katalikiškojo Bostono universiteto kolegiją, atsistojo ir paklausė: "Iš kur Tamsta žinai?" Ir p. Holmes jam atsakė: "Visi taip sako". Negana to, kad toks mokytas žmogus teremia savo tvirtinimą žmonių sakymu, bet dargi tvirtina, jog visi taip maną, kaip jis; tuo tarpu kai daugiausia, ką jis galėjo pasakyti, buvo kažkas. Geresnio pavyzdžio nelogiško įrodymo vargu būtų galima rasti.

Tačiau nors ir kažinkaip juokingai šitokios suvisuotintos sąvokos skamba, jų ne taip jau maža ir mūsų pačių galvoje. Ypač tada, kai savo tvirtinimus grindžiame ne protu, bet jausmais, tegu ir labai kilniais ir labai gražiais.

Šį kartą mums įdomu panagrinėti, kiek teisingos ir kiek pagrįstos yra mūsų pažiūros į kultūrą, papročius, meną bei mokslą tos šalies, kurioje daugelis esame laikinai prisiglaude. Kalbėdamas su žmonėmis, kuriuos gerbi ir kurių nuomonę brangini, dažnai būni nustebintas tokių kategoriškų universalų posakių, ištartų tiesiog dogmatiniu tonu: "amerikiečiai neturi jokios kultūros"; "amerikiečiai nepaiso jokio etiketo"; "amerikiečių mene nėra nieko vertinga — visa paversta utilitaristiniams tikslams"; "amerikiečių mokslas pagrįstas vien materialistiniu galvojimui", ir t. t. O tačiau tokios sąvokos yra grynai perdėtos reikalas — kartais labai, kartais visai mažai — bet perdėtos.

Žinoma, perdėti galima tik tai, kas jau yra. Nesakysime juk, kad vaikas išmakojo visus purvynus, jei jis sausas parėjo. Perdėjimas ir suvisuotinimas turi turėti pagrindą — anas vaikas, matyt, buvo gerokai purvinas. Lygiai taip ir čia — nesakytume, kad visas mokslas paremtas materialistiniu galvojimui, jei bent dalis, ar didžiulė, nebūtų tuo paremta; nesakytume, kad nėra jokio etiketo, jei kažkas, ar daugelis, etiketo nepaisytų. Tačiau nei daugelis, nei kažkas, nei dažnas nepagrindžia universalios tvirtinimo — visa.

Kad perdėjimas mūsų pažiūrose į Ameriką turi rimtą pagrindą — yra neginčytinas faktas. Mums, idealistine mintimi išauklėtiems, keista pastebėjus, kiek daug amerikiečių studento laisvalaikio praleidžiama kalboms apie pinigus ir valgius. Mes piktinamės ateistinėms minties klestėjimu daugelyje Amerikos universitetų. Mums atrodo juokinga, kad amerikiečių namų langai, tartum traukinio — ir dar visad iki pusės užtemdyti; kad restoranuose virti kiaušiniai patiekiami nulupti ir išmaišyti taurelėse; kad tos taurelės daugelio pasistatomos tarp

ant stalo užkeltų kojų; ir t. t. ir t. t. Bet ar taip yra visur Amerikoje? Kiekvienas turės pripažinti, kad ne. Ar visada? Kiekvienas pasakys, kad ne.

Pažveikime tik į porą pavyzdžių. Daugelis mūsų sako, kad Amerikoje visiškai nesą etiketo. Bet tas daugelis labai dažnai vargsta fabrike, nemato nei šviesėnių dienų, nei šviesėnių žmonių. Tačiau nueikime į universitetus, į meno draugijas, į mokslo klubus, į rimtus sambūrius ir organizacijas — ir rasime tenai ir mandagumo, ir skonio, ir puikios elgsenos; ir pasigesime megztiniais įsimovusių profesorių, ir išsiskėtrosusių direktorių, ir atsilapojusių sekretorių, apie kuriuos šnekama. Ar gi iš tikrųjų galima reikalauti etiketo iš paprastų, nemokytų, prakaituojančių, tegu ir miestuose gyvenančių, žmonių, su kuriais daugiausia susiduriame?

Arba vėl — daugelį kartų ir atvejų pradedantieji studijuoti lietuviai studentai persepėjami ir atkalbami neimti humanitarinių mokslų, nes visas amerikiečių mintyimas esąs persunktas materializmo nuodijančiu raugu. Kad persunktas — tiesa. Bet ar visas? Jokiu būdu ne. Jei pedagogikos skyriaus dekanas Harvarde pasakė, kad Dievo nėra, dar nereiškia, kad visi taip sako. Jei filosofija kai kur (tegu ir daugumoje) pagrįsta skeptikų, pragmatistų, reliatyvistų nesąmonėmis, dar nereiškia, kad taip yra visur. Jei psichologija daug kur dėstoma, remiantis Watsono behaviorizmu, dar nereiškia, kad taip daroma visada ir visur.

Kas gi tada verčia daugelį mūsų taip visuotinai ir kategoriškai nusistatyti prieš visa, kas amerikietiška, jei tai, kas amerikietiška, ne tik ne visuomet bloga, bet kartais ir gera? Įžiūrėtini trys motyvai.

Pirmasis yra tas, kad daugeliui mūsų, visa širdimi suaugusių su Lietuva ir visu tuo, kas lietuviška, amerikietiškoji aplinka pasirodo visiškai kitokia ir svetima. Lietuvoje buvo gera gyventi — savi namai, sava gamta, sava kultūra. O sugrįžus ir vėl bus gera, tegu ir daug ką reikės atstatyti. Bet statysime ant savo žemės, savų turtų ir sau. Kam tad jieskoti gėrio svetimam krašte — kam džiaugtis svetimais namais, kam gėrėtis svetima gamta, kam gerti svetimą kultūrą? Svetimieji gėriai visvien daug neprisidės prie savojo gėrio. Lietuvoje lietuviui buvo labai gera, ir joks svetimas gėris nepadarys geriau. Žmonės, kurie šitaip motyvuodami neigia visa tai, kas amerikietiška, iš tikrųjų nesako, kad tai yra būtina bloga; tai tik nėra reikalinga — kam savintis, kas nesava?

Antrasis motyvas yra tai, kad daugeliui ne tik išnirio iš rankų tėviškės gėris, bet įsispraudė į glėbį svetimas blogis. Daugumai inteligentų Amerikoje bloga gyventi jau ne vien todėl, kad tėviškė toli. Jie kenčia nuo amerikietiško materializmo, ir todėl jiems viskas, kas amerikietiška, atrodo materialistiška. Jie erzunami etiketo ir mandagumo stokos fabrikuose, ir todėl jiems visa, kas amerikietiška, yra negražu. Jie neturi progos Amerikoje pasidžiaugti menu, nes reikia duoną vargiai užsidirbti — ir todėl Amerika, jiems atrodo, jokio meno ir neturi. Šitaip motyvuotiems Amerikos neigėjams tai, kas amerikietiška, jau ne tik nereikalinga, bet ir bloga (nes blogis ir yra gėrio stoka). Šitoks dalykų įvertinimas yra grynai subjektyvus ir todėl dažnai klaidingas. Juk kas man negera, nereiškia, kad yra negera.

Trečiasis motyvas jau objektyvus, tik nevisiškai teisingas. Kad jaunimas nenutautėtų, nesuamerikėtų, jį reikia pamokyti prieš amerikanizmą spirtis. O gi lengviausia spirtis tada, kai žinai, kad kovoji prieš blogą. Tad jauno žmogaus galvoje ta mintis ir įsprendžiama; jis ja turi vadovautis ir išlikti savo tautai, nepa-

Lietuvos partizanai, prasimušę pro geležinę uždangą ir atnešę laišką šv. Tėvui. Laiškas išverstas į vokiečių kalbą ir platinamas Vokietijoje ir šveicarijoje. Nuotrauka paimta iš vokiečių spaudos, iš "Schwaebische Illustrierte"

"Darbininko" klišė

kirstas svetimų srovių ir nepalenktas kitų vėjų. Tačiau tai nėra pats geriausias būdas. Tegul, sakysim, šitoks atgrasymas ir atsiektų savo tikslo — grįžtume Lietuvon nepagėdę ir nenutautėję, be trupučio amerikinizmo. Tai, žinoma, būtų daug, būtų labai gera. Mes juk parvežtume save pačius — savo širdį Lietuvai parvežtume. Bet ir nieko daugiau — tik lietuvišką širdį. O ano Lietuvos laikrodžio šimtu metų nepasuktume. Mes tik atsuktume jį atgal į tuos metus, kada buvome iš Lietuvos išblokšti.

Lietuvai reikia ne vien mūsų. Jai reikia, kad mes dovanų parvežtume, gėrio dovanų — mokslo, meno, kultūros, darbštumo, energijos. O tokio gėrio yra ir Amerikoje. Gal jo rūšis kita, svetima, nauja? Bet jis yra gėris, ir jo apsiečiai yra, kaip apstu ir to, kas nevisai gera. Reikia tik kritiškai vertybes išsijoti, atskirti, kas vertinga ir kas ne, — kur literatūra ir kur grafomanija, kur menas ir kur biznis, kur mokslas ir kur ateistiškoji filosofija.

Dažnai vadiname save ambasadoriais ir misijonieriais savo krašto. Tik misijonieriai mes ne Lietuvos — misijonieriai Lietuvai. Jai mes dirbame ir jai gėrio svetur jieškome, kad grįžtume su dovanomis, ir supiltume jas, tartum smiltis į kopą; o jos užžertų ir išpuoštų visą Lietuvą, kur mums visiems anuomet buvo labai gera.

PARTIZANŲ DAINA

Ilgai remsi dar pušys dangų,
Ilgai šilas oš —
Tu nežvelk daugiau pro langą,—
Neateisiu aš.

Išeinu, — gal nebegrįšiu
Per laukų marias.
Kai žydės antru kart vyšnios —
Gal nebus manęs...

Tu viena prie lango rymai,
Nevaldai jausmų,
Aš su tėviškės arimais
Dalinuos skausmu.

Jieškome taurios širdies

A. ALKEVIČIŪTĖ

Daugeliu dalykų kalbame, diskutuojame, sielojamės, tačiau vienas yra tarytum visai užmirštas. Niekas iš vyresniųjų, nei mes patys apie tai neužsimenam. Ir nei vienas už jokių pinigų neprisipažintų, kad tai jam labiausiai rūpi. O tas rūpestis surija ne vieną nemigo naktį, parklupdo drąsiai, ugingą jaunystę ir degančias akis sumerkia maldai: "Dieve, kas, o kas palydės gyvenimo keliu? ..."

Lyg pavasario drugelis žiedais, nuskrenda nerūpestinga kūdikystė. Jai lopšys — ir tas jau yra begalinė erdvė, didžiulis neapbrėptas pasaulis! O kur saulė, laukų žiedai ir balti upelio akmenukai?! Tačiau deja. Ji kaip sapnas, kaip akimirksnis išnyksta gyvenimo horizonte.

Ir skrenda dienos greičiau už vėją, metai veja metus, ir pajunti žmogus stovįs ant slenksčio prieš naują, didį, atsakingą gyvenimą.

— Yra vyrų, bet nėra vyro; yra mergaičių, bet mergaitės dieną su žiburiu nerasi, — atsibus ne vienas, giliai susimąstęs. Ir einame, jieškome, tarsi kokio stebuklo, kuris sutaptų su mumis mažiausia savo smulkmena. O nerasi pasaulyje dviejų klevo lapų, kurie savo panašumu, mažiausia savo dalelyte atitiktų vienas antrą, tai ką gi bekalbėti apie žmogų — žmogų, kuris turi ne tik fizinį, bet ir dvasinį pasaulį. Tačiau mes jieškom. Jieškom ir jieškom nuolankios taurios širdies, visai užmiršdami, kad visų pirma mes patys turime būti valios, charakterio ir principų žmonės. Niekas kitas tik mes patys esame savo laimės kalviai. Tvirtumas, prisitaikymas ir auka lydi laimingųjų žingsnius. Egoizmui vietos čia nėra.

— O ne, laimės tai jau nėra, — tars nusivylęs pesimistas, akiai išbridęs visas gyvenimo tamsumas jos bejieškant. Vargšas žmogus! Kažkur jis jieško laimės tuo tarpu, kada ji yra čia pat ir prašosi priglaudžiama. Tačiau tuščias egoizmas dažnai trenkte užtrenkia jai duris. Gyvenk kito džiaugsmu ir sielvartu. Nešk paguodą, šviesą ir džiaugsmo spindulėlį ten, kur šalta, tamsu ir nyku. Savyje gi slėpk tylią sielos ramybę ir nekalną širdį, o tik tuomet laimė apglėbs vargo žemę.

— Tu pamatysi, kad aš gausiu puikią gerą žmoną, — tvirtu tonu tars gerokai "įsilinksminęs" jaunuolis. Dieve padėk! Tačiau skandindamas jaunystę alkoholyje, veltui tu jieškai vaidilutės savo namams. Veltui! O jeigu tu ją rasi — vos pražydusi laimė tuoj užges, nes alkoholis šeimoje — pragaro pradžia žemėje.

— O taip. Tada jau kitas reikalas, — perbėgs mintis per galvą, — bet dabar nesvarbu, koks aš esu, nesvarbu kur aš einu ir ką darau. Niekam nepriklausau, niekam po kojų nesipainioju, niekas nevaržo, — tad gyvenimas juk mano! Mano tas visas didžiulis, viliojantis pasaulis, mano dienos ir naktys; ir laisvė, begalinė laisvė — net vilioje vilioja. Tad kodėl neišnaudoti praeinančios ir niekuomet jau negrįžtančios progos, kodėl "nepasidžiaugti" gyvenimu?

— O paskui, su pirmu šeimos žingsniu, aš staiga pasidarysiu naujas žmogus. Meilė pakeičia žmogų. Ji didžiausią palaidūną gali paversti tauriu šeimos vyru. O pagaliau dėl tos švelnios, nuostabios būtybės viskas galima.

Gražios svajonės, tačiau deja — gyvenimas nėra svajonė. O ne! Gyvenimas yra kieta realybė, žiauri kova,

Romualdas Kisieliūs

PRIE ŠALTINIO

*Prie tyro svajonių šaltinio
Melsvutės žibuoklės pražydo.
Ir leidosi deganti saulė,
Už žemės paniurusio skydo...*

*Ilsėjaus ten vienišas, liūdnas
Pabėręs mintis po šaltinį,
Kuriam spinduliavo likimas,
Lyg nerimo jūra auksinė...*

LIEPSNOJANČIOS ROŽĖS

*Išsprogo liepsnojančių žiedu
Gyvatvorė rožės laukinės,
Pribėgęs pagrobiau jų burtą,
Ir prisegiau tau prie krūtinės...*

*Vos prisegiau rožę su meile
Prie spindinčio vasaros ryto,
Tuoje ėmė vainiklapiai birti
Ir mylimas žiedas nuvyto...*

*Nuvyto liepsnojančios gėlės
Laukuos ir prie tavo krūtinės,
Lyg rudenio vėjų pabūgę
Gyvatvorė rožės laukinės...*

prasidedanti pirmu silpnu kūdikio žingsniu ir besibigianti arba šviesia pergale, arba paniekinta mirtimi.

Beeidamas dienų keliu, kartais visai nejučiomis sustoji prie vieno žmogaus. Jis pavergia žvilgsnį, mintis, darbą ir poilsį ir krūtinę pripildo nuostabia ramybe. Pajunti žmogus atradęs pasaulyje kažką niekuomet nepastebėto, žavaus, artimo, kurį niekas kitas negalėtų pakeisti. Tuomet vargonų aidams gaudžiant skliautuos, tyliu žingsniu kopį prie altoriaus ir prisieki Aukščiausiam atversti naują gyvenimo puslapį.

Šeima. Kokią begalinę paslaptį slepia savyje šis žodis! Šeimos paskirtis palaikyti žemėje amžinąjį pavasarį, pražįstantį nuostabiais žiedais, per kuriuos Kūrėjas siunčia palaimą ir didingumą visatai.

Tad kokių budrumu, pasiruošimu ir atsidėjimu ji turi būti kuriama. Juk iš šeimos širdies išauga galiūnai ir niekšai; šeimoje glūdi tautos gyvybė ir jėga; šeima yra žmonijos džiaugsmas ar sielvartas, jos laimė, žydėjimas ar pražūtis!

Kaip liūdna darosi dirstelėjus į šių dienų šeimą. Be galo paikas pasidarė dabartinis žmogus. Daugeliu atvejų būtų didžiausias melas sakyti, kad štai čia yra šeima, nes už šeimos priedangos vykdomi žiauriausi nusikaltimai. Kaip rūpinamės, sielojamės, kad baisusis genocidas taip daug aukų pakloja (o be abejo, atėjus valandai, jos nušvis alteriuose dangiškoje garbėje), o pasidairę aplink save ar savo šeimose, dažniausiai užmerkiame akis ir nieko nenorime matyti. Ir tylu, tylu, lyg vakarui nurimus ant kapų!..

Ar tik ne per daug drąsu dangstyti gražiais šūkiais, svaigti kilniais idealais, įsivaizduojamais siekimais, o savo viduje slėpti tuštumą ir baigščiai iš paskos sekti pilkąją masę? Ar tik jau neskeptame fabrių dulkėse, kasdieniškam skubotume ir mašinų dūzgime? Jeigu taip, gal tiktų mums ano dainiaus rauda: "... Visa prapuolė, tik ant lauko pliko kelios pušelės apykrevės liko!..."

SU KUPRINE ANT PEČIŲ

Nemažas skaičius Amerikoje gyvenančių lietuvių jaunuolių šiuo metu dėvi karines uniformas, o kaikurie iš jų jau atsidūrę Korėjos frontuose arba sugrįžę vėl į Europą. Čia spausdiname vieno artimo "Ateities" bičiulio laišką savo kapelionui, kuriame patiekama maža išskarpėlė iš kariško gyvenimo specialiuose marinų daliniuose.

R e d.

Brangusis Kunige Kapelione,

Ačiū, kad nepamiršote manęs. Jūsų laiškas man vertesnis, nei Vokietijoj kanadiškas pakietukas. Duonos, lašinių čia mums pakanka, bet dvasinio maisto, kaip ir nėra! Rašykite ir toliau, nes tai didžiausias džiaugsmas, ypač čia. O dabar aš Jums.

Sėdžiu, kaip Klein Wittensee po persikraustymo ant dėžės, popieris — ant kelių; tik ne "bačkoj", o palapinė. Dabar betgi nesu DP, o amerikonas-marinas. Tai toks gyvulys (o gal dar žmogus?), kurs per kulų lietuvių į krantą lipa pirmas, kurs neturi bijot mirti, kurį taip išaugina, kad daugelis nelabai daug turi noro ir gyventi.

Dabar mus tiesiai dresiruoja, ne tik — bėgt-gult-kelt-stot-žingsniupult, bet duoda ir garo-drausmės. Jeigu kam nesiseka — net mušimu pagąsdina. Šiuo metu su viršininkais kalbant negalima net į akis žiūrėti. Jų reikia bijoti. Ir čia klausoma todėl, kad bijoma. Kad man dar žvarbesni vėjai yra vilnas kedėnė, tai aš nebijau, — tačiau klausau. Klausau, ne kad bijočiau, bet kad sau palengvinačiau, o iš kitos pusės, juk net būtų neprotinga: aš gi valstybės karinio auklėjimo sistemos nepakeisiu.

Dabar mes esam nužeminti, nežiūrime kas koki būtime. Po 10 savaičių visokios dresūros, ir kai išmoksim kareiviškai kalbėti, gausim atostogų ir būsim įrašyti į perdirtus kareivius. Sakau "kareiviškai kalbėti", nes Jūs neįsivaizduojat, kaip čia kalbama ir komanduojama. Kas antras žodis keiksmas — nekeikdami nepašneka. Galvojau — marinuose geriau pramoksiu kalbos, tačiau apsirikau. Pakanka 200—400 žodžių. Čia nekalba — blogas-negeras-suplyšęs-per didelis, ir t. t., užtenka pamiršti vieną keiksmą ir viskas aišku.

Oras čia keistokas. Gruody, it pas mus gegužės mėnesyje, kartais dar karščiau, o kartais, kad papūs žvar-

būs, leidiniai vėjai — reik ne tik pirštinių, bet ir vatinių.

Per dienų dienas mokomės, manevruojam. Pilną kuprinę ant pečių, šautuvą prie šalies ir ištraukiame nosies kryptim. Po kokio pusvalandžio seržantas duoda oro pavojų. Švilpkas švilpt — "lėktuvai puola" — gult-kelt-pult-bėgt! Bepig gulti — kuprinę padeda, bet kelti — priešingai, o tie "lėktuvai taip tankiai puola". Pagaliau per "pavojus" pasiekiamo punktą. Du vyrai statomės namus-palapinę. Aš su italų. Bema-tant apsikasm. Jis vis bijosi, kad nespės. Raminu, padedu ir spėjiam.

Sėdam pietauti. Dienos daviny — 7 konservų dėžės. Atsidarom vieną dėžę — aviena, o viršų — lajus. Kas čia tokius dalykus valgys, užtat švilpt lauk. O aš ne. Supilu atgal skardinę, dar nuplovęs palapinės virvelės galą įstatu vidun ir užkišu. Vėl į užsiėmimus, vėl mus vaiko; laikas bėga, bet nemažiau ir prakaitas. Laimingi, kad dar vakaras ateina — skubam stovyklon vakarie-niaut. Kai saulutė dar ant dangaus, tai aš iš kuprinės išrangau foto aparatą ir čia pat gimsta pora prakaituotų nuotraukų.

Manot, kad jau bus poilsis — kur tau! Tamsi naktis. Su jos žvaigždėmis ir mes vėl skleidžiamės į laukus žvalgybos pratimams. Kas trys vyrai gaunam slaptažodį, o vadovas ir kompasą, pagal kurį duotu uždaviniu reik surast tris vietas, atraportuoti ir kitu keliu grįžti atgal. Ne taip jau sunku, tik kad biauariai tamsu, o ir pirmas sykis. Išeina kiti, išeina ir mes. Gi žiūriu, mūsų vadovas stebi kompasą ir bijosi — nepasitiki. Sakau, duok man, aš nuvesiu. Jis dvejuoja, mat įsakymas. O aš riečiu, kad su tokiais gyvuliais, kaip kompasas, anose šalyse turėjau reikalų. Kai jis savim nepasitiki, tai sugundau — duoda. Ir aš pats nedaug žinau, prisimenu tik direktyvas. Na, ir vedu nuo vieno, kito iki trečio posto; ži-

noma, šautuvą jau man draugai neša. Nuo paskutinio posto jau aš ir be kompasu parvesčiau, bet kai taip reikia, tai nustatau ir grįžtam. Prie namų vadovas prašo grąžinti jam kompasą — nes įsakymas buvęs jam duotas. Parvykstam. Atsiradusiam seržantui grąžinam kompasą, o seržantas vis į mane žiūri. Pasirodė, kad jis viską buvo pastebėjęs...

Skubam gult. "Kambario" draugas jau laukia ir tamsioj naktį ir dar tamsesnėje palapinėje, skundžiasi: "Tamsu lyg pragare", nežinaš nei kur batus, rūbus pasidėt, nei kur gult. "Užlopau" visus palapinės plyšius, mat "lėktuvams puolant" visokia šviesa draudžiama, paimu aną per pietus pasidirbtą "vilko akį", uždegu: šviesu ir jauku. Kam tamsoje kapstyti. Draugas šypsosi ir siūnia komplimentą: "Tie užsieniečiai tik ir gudrūs!" Atsilupame po skardinę vaisių, valgom ir kalbamės. Pasirodo, jis jau vedęs. Jo žmona lietuvaite. Jis labai laukia atostogų. Namuose jo laukia žmona ir tėvai. Jis manęs dar klausia: "Ar tavęs laukia mama? — O taip, sakau, laukia. Taip su saldziais motinų vardais ir prisiminimu rengiamės miegui. Persižegnoju, bet maldos tokios pabirė... Jis meldžias ilgiau. Pasimelskit ir Jūs už mane, nes keliai gruoblėti, ir važiavimas sunkus.

Ryto 5 val. mano vilko akis vėl tarnauja. Valgome, ruošiamės, prie kuprinės taisome suritintas antklo-des. Jis vis nesugeba, bijosi nespėsių. Stipriai padedu. Nagi ir nesugeba. Vos žingsnį-kitą žengus išsileidžia jam antklodė. Pyktelėjau. Et, jau, lietuviškai sakau — tu visas išsileidęs. Vėl padedu ir nors prieš-paskutiniai, bet rikiuotėn dar spėjome. Kai saulė tekėjo, jau mes buvom pasiekę barakų stovyklą.

Po 10 dienų važiuoju pas tėvus. Tad iki. Sudiev.

Jūsų

Vytautas

ATEITIES

SPINDULIAI

IŠKLAUSĖ

ELONA MARIJOŠIUTE

Hetmonienė atsikėlė nuo kėdės ir priėjo prie lango. Nuvargusiai kėlė rankas langinių atidaryti, bet, atsisukus atgal į kambarį, grįžo prie lovos ir susmuko į kėdę. Kiek laiko sėdėjo ji taip, rankas bejėgiškai ant kelių susidėjus, ir žiūrėjo į besiblaškančią dukterį. Paskui tyliai atsistojo ir pamaži, lyg neapsispręsdama, priėjo prie durų.

Visą naktį ir vakar dieną ji išsėdėjo šiam kambariui. Skaudanti galva šaukte šaukėsi gryo oro, bet langinių atidaryti ji bijojo.

Priemenėj buvo dar tamsoka, bet jau girdėjo kečiantis merginas.

Atsklendus duris, išėjo į kiemą. Šviežias oras po ligonės kambario ją pribloškė, ir ji turėjo prisilaikyti tvoros. Saulė jau tekėjo, ir ji girdėjo vištas pradendant kudakuoti. Daržely stovėjo suoliukas, kuris buvo po ligonės langu. Hetmonienė, atsiduso ir, atidarius girgždančius vertelius, įėjo į darželį. Ją pakratė šiurpulis. „Šalta“, pagalvojo, tačiau nuėjo ir atsisėdo.

Akys nežmoniškai skaudėjo, ir ji užsimerkė. Pasi-girdo kibirų skambėjimas. Merginos tarp savęs šnekučiavos, eidamos karvių melžti. Pradėjo svirtis girgždėti, ir ji atsimerkė. Bernas sėmė vandenį iš šulinio ir pylė į lovą, kiti ėjo tvarto atidaryti. „Arklius jos į lauką“, — mąstė ji ir norėjo eit pasakyti, kad nors pro namus žingine jotų, kad merginos per garsiai nekalbėtų, tačiau ją apėmė toks silpnumas, kad nepajėgė atsikelti. Galvojo šaukti, bet atsiminė, kad ji po dukters langu, ir susilaikė. „Gi jie žino“, — guodėsi ji, — „kad tik neužmirštų“. Ačiū Dievui, duktė šįryt ramiau gulėjo. Jei nebūtų pagėrėję, nebūtų palikus.

Bernai išsivedė arklius. Jie garavo saulėje ir ramiai siurbė šaltą vandenį, laiks nuo laiko sutrypdami koja, ar pamosikuodami uodega. Hetmonienei sugėlė širdį. Nejaugi Uršulė nebegalės jodinėti tų savo mylimų arklių? Nejaugi nesigirdės jos linksmo juoko, nebeskambės jos dainos, kurių iki šiol jų namuose netrūkdavo? Nejaugi nebebus Uršulės?!... Ir kodėl Hetmonas taip ilgai neatvažiuoja, gi jau vakar nusiuntė berną į Vilnių jo pakviesti...

Ji pajuto kažką prie kojų ir atsimerkė. Šalia jos stovėjo Sargis ir pamažu vizgino uodegą.

„Ir tu, nabagėli, jauti“, — pasilenkė paglostyti šunį. Staiga pastebėjo, kad labai tvanku. Žvilgtėrėjo į dangų, — pagal saulę jau buvo netoli vidudienio. Ji apsidairė.

Karštis buvo nežmoniškai. Oras kabėjo erdvėje sunkus ir slegiantis. Ji dar kartą pažvelgė į dangų. Ryto mėlynumas buvo dingęs, o dangaus spalva dabar buvo nešvariai balta.

Ji jautėsi labai išvargus, o oras taip migdė... Stai-ga ji atsiminė dukterį. Reiškia, — ji buvo užmigusi! O jei tuo tarpu ligonė jos šaukėsi, gal jai ko reikėjo, gal jai pablogėjo, o jei... „Jėzau, Marija!“ — sukliko Hetmonienė ir šoko nuo suolo. Ji pribėgo prie vartelių. Ne-

atsidaro! Šaltas prakaitas išpylė. Draskė vartelius, pus-balsiu kartodama „Jėzau, Jėzau“. Ji jautė, kaip pradeda kojos silpnėti, rankos pasidarė sunkios, švininės. Iš daržo atbėgo išsigandus mergina. Pamačius savo paprastai ramią, gerą poniją taip išvargusią ir taip keistai elgiantis, mergina, užmiršus savo žemėtas rankas, puolė poniai į pagalbą. Varteliai nebuvo užsklęsti, — reikėjo į kitą pusę stumti.

Hetmonienė uždusęs pribėgo prie dukters kambario. Sekundę bijojo pastumėti duris, bijojo tos netikrovės, bet tuo labiau, — tikrovės, jei ji būtų nebepakenčiama.

Ligonė gulėjo sunkiai alsuodama. Akys buvo įbes-tos į lubas — jos nieko nebepažino. Hetmonienė puolė prie dukters lovos ir griebė jos ranką. Ranka buvo šalta, bejausmė. Duktė gal šaukė jos, o ji, jos motina, miegojo!... Ji šaukė mergaitę vardu, bučiavo rankas, pagaliau susiėmė. Kambariui visai nebuvo oro. Priėjo prie lango langinių atidaryti, bet lauke buvo taip pat tvanku, tik karščiau. Hetmonienė suklupo prie lovos ir įsikniaubė į antklodę.

Kai vakar Uršulei taip blogai pasidarė, ji visą laiką nuo lovos neatsitraukė, išskyrus šį rytą. Ji nebuvo labai stipri, ir ta nemiegota naktis ir tie rūpesčiai ją labai nuvargino. Ji vėl jautė tą nusilpimą. Ligonė nesi-judino.

Romualdas Kisieliū

SVETIMAME MIESTE

*Stovi ramūs, marmuriniai,
Šimtaaukščiai pastatai,
Puošia saulėtos karūnos
Jiems viršugalvius aukštai.*

*Apačioj, tarp jų, lyg upės
Neša tūkstančius širdžių,
Per tą skubėsį ir triukšmą
Šiandien nieko negirdžiu.*

*Negirdžiu šilų ošimo,
Nei paukštelių čiulbėsį,
Vien tik našta ištrėmimo
Gatvių upėmis nešu.*

*Vien tik ilgesį krūtinėj
Ginklą tremtinio kovos,
Ir troškimą begalinį
Savo žemės Lietuvos.*

Barankos lietuviškoje mugėje

Nuotr. V. Augustino

Aušra Bendoriūtė

SUPRATAU TADA

(Skiriu D. Bra.)

*Kai mano draugas buvo dar Nerūpestis
Ir laimę — atradau su vėju žaisdama,
Tavų akių gelmėse ilgesys jau supos
Ir tavo širdyje — kančia.*

*Aš su džiaugsmu,
O tu —
Su drebančia širdim ir rankoms
Dienas, savaites nešėm Jam;
Kai aš dėkojau už gyvenimą,
Prašei palaimos mūs namam.*

*Bet dingo vasara, kaip dingo juokas,
O užmariuosna juodaplaukė Laimė iškeliavo...
Tik verkė vis širdis širdies netekus,
Tik supratau tada aš skausmą tavo.*

Hetmonienė girdėjo, kaip vyrai grįžo iš laukų pietums. Kažkas pravėrė duris, turbūt paklaust, ar ko nereikia, bet nediršo drumsti ramybės. Hetmonienė meldė. Ji tiesiog matė, kaip mergaitės siela skiriasi nuo kūno, ir prašė Dievo, sukaupus visas jėgas, kad neatimtų jos vienintelio turto...

Saulė ritosi vakarop. Iš kitos pusės sėlino didelis, juodas debesis. Medžiai ir pieva įgijo keistą šalumą. Atrodė, kad viskas būtų sustojęs, ir gamta sulaikė kvapą, laukdama kažko baisaus.

Iš Vilniaus skriejo vežimas. Vežėjas be pasigailėjimo kirtu staininiams arkliams, kurie ir taip jau nešė, kiek įkabindami. Jis laiks nuo laiko atsigręždavo pažiūrėti į savo poną, kuris sėdėjo savyje pasimetęs ir niūrus. Vežėjas matė ne tą visų gerbiamą ir bijomą didiką, tą turtingą dvarininką, bet paprastą (jam atrodė visai panašus į kokią baudžiauninką), — mirštančio vaiko tėvą.

Hetmonas galvojo. Ar dar suspės? Kaip senai matė savo geltonkasę dukrą, kaip pasiilgo jos dainų, jos linksnumo. Prieš pora mėnesių ji pradėjo nevalgyti ir užsigeidė važiuoti į kaimą. Bet ne į vieną iš jo dvarų, ne, ji pasirinko motinos tėviškę, motinos paveldėjimą — nedidelį ūkelį... Ir juodvi išvažiavo, o jis turėjo pasilikti Vilniuje... Ir ką turėjo kiti didikai galvoti, kad jo žmona ir duktė su muzikais daržus ravi ar šieną grėbia. Tas kartumas, kuris visuomet kildavo, pagalvojus apie nusizėmusią šeimą, ir dabar, ji apėmė. Kažkaip ir jo

mylimcs dukters liga išblyško prieš jaučiamą skriaudą. Jis jautė keistą džiaugsmą, dabar galėsiąs įrodyt žmonai, ką padaro didiko dukrai muziko gyvenimas...

Hetmonas pajuto, kad staiga atšalo, ir apsidairė. Dangus buvo tiršta juoda masė, kuri galėjo trūkti kiekvienu momentu. Vėjo vis dar nebuvo, gamta vis dar laukė.

Arkliiai, ncrs jau turėjo būti pavargę, bėgo gerai, tačiau vežėjas jautė jų nervingumą ir stipriau laikė vadžias. Hetmonui darėsi neramu. Jis iš gamtos persiėmė tuo laukimu kažko baisaus, ta arklių panika perėjo į jį... Jis pradėjo galvoti apie Dievą — tokį Dievą, kokį jis įsivaizdavo, — baisų, žiaurų, bijotiną ir, jei galima, aplenkiamą. Jis netikėjo į Uršulės Dievą — Dievą, kuris visus vienodai myli, Dievą, su kuriuo galima pasikalbėti, kurio galima prašyt ir išprašyt, kuris turėjo žemišką Motiną. Kaip Uršulė buvo prisirišus prie tos Motinos. Jis dažnai pykdavo, kad ta nematoma Motina jo dukrai reiškia daugiau, negu tikroji, ar negu jis...

Vežėjas įsuko į nedidelį švarų kiemą. Bernai skubėjo tvarto ir klėties uždaryt. Įvažiavus kieman, du pribėgo arklių iškinkyt. Staiga pakilo vėjas. Trankėsi dar neuždarytos langinės. Arkliiai trypinėjo skersi, vedami į tvartą, kur kiti gyvuliai taip pat nerimavo.

Hetmonas skubėjo į pastogę. Prie durų, pabrukęs uodegą, unktė Sargis. Įleidęs šunį, jis įėjo į vidų ir atidarė dukters kambario duris. Iš vidaus tvoskė į jį karštis. Žmoną rado klūpant prieš kryžių, kuris buvo pastatytas tarp dviejų žvakių ant staliuko prie lovos. Mergaitė gulėjo, akis į lubas išmeigus, — dideles, gražias akis, kurios nieko nebematė.

Hetmonas pribėgo prie lovos, griebė mergaitę už rankos... ir paleido. Ranka buvo šalta, šalta. Jis šoko prie žmonos, papurtė ją. Ji atsikuc. Jis atšoko išsigandęs. Į jį žiūrėjo išblyškęs veidas, gyiliai įdubę akys, kuriose nebuvo jokios gyvybės.

— Ji mirė lengvai..., manęs nepažino... Dabar ji jau danguj... Jos brangioji Marija ją pasiėmė... Jos paskutinis žodis buvo Marija.

— Kada? — girdėjo jis savo balsą.

— Prieš vakariene.

— Ji negali mirti, negali! — sušukc jis ir puolė prieš kryžių.

— Taip reikėjo anksčiau daryti, dabar jau per vėlu, — sakė išvargęs žmonos balsas.

— Uršulė sakė, kad jei prašysi Dievo, Jis išklaušys. — Ir jis garsiai šaukė meilės Dievą. Šaukė jį visai ir prašė, prašė atleist jam už jo užsispyrimą, už jo netikėjimą ir grąžint jam dukterį.

Lauke vėjas dūko po kiemą. Verkiąs gluosnis daržely mėtė savo plonas šakeles it rankas į viršų ir beviltiškai tęskė žemyn, barbendamas į ligonės langą. Bet ta dangaus juodoji masė vis dar neplyšo.

Hetmonas atsiminė karaliaičio Kazimiero karstą Vilnių ir būrius vyrų ir moterų per jį meldžiant Dievą. Jis atsiminė viską, ką girdėjo apie tą stebuklingą karalaitį. Žmonės vadino jį šventuoju. Jis begyvendamas labai mylėjęs Mariją... Marija! Marija Kazimierui nieko neatsakiusi.

Hetmonas šaukė Kazimiero pagelbos su visu savo naujai rastu tikėjimu. Ir juo daugiau jis šaukė, juo jam ramiau darėsi. Pagaliau jis nurimo.

— Jėzus pasidavė Tėvo valiai ir prisikėlė?

— Taip.

— Jei bus Dievo valia, mūsų duktė prisikels?

— Taip.

— Šv. Kazimierai, tebūnie Dievo valia.

Jis baigė, ir kambary užviešpatavo tyla. Hetmonas padėjo žmonai atsikelt. Buvo besodinas ją į kėdę, kai merginos, klūpėjusios prie durų, ėmė klykti. Jis atsisuko į lovos pusę. Hetmonienė pakėlė akis. Jai pasirodė, kad mergaitė kvėpavo! Turbūt jai pasivaideno! Bet ne, tikrai! Ji jautė, kaip kambarys pradėjo suktis, ir ji kažkur krito žemyn, žemyn, bet buvo taip gera...

Hetmonas laikė apalpusią žmoną ir žiūrėjo į stebuklą. Jis matė, kaip jo mirusi duktė atsimerkė, apsidairė ir nusišypsojo. Jis lyg girdėjo:

“Prašykite ir gausite”. Jis gavo.

Hetmonienė jautė švelnias rankas. Ji bijojo atsimerkti ir sužinot, kad tai neteisybė. Ji girdėjo, kaip pažįstamas balsas tyliai kartoja “mamyte, mamyte”. Jai buvo taip gera... Pamažu atsimerkė. Ji sėdėjo ant kėdės vyro prilaikoma, o duktė, jos geltonplaukė, mėlynakė, vienturtė, susirūpinus laukė jos atgaunant žadą.

— Uršulyte, tu nenuėjai?

— Ne, mamyte, man karalaitis Kazimieras liepė grįžt, nes jūs Marijos labai prašėte.

Hetmonas pažvelgė į žmoną, ir abu jautė, kaip dingsta praraja, kuri juos skyrė. Jam nebuvo gėdos pirmam atsiklaupit prieš medinį kryžių ir pradėt padėkos maldą. Tas paprastas muzikiškas kryžius juos jungia, ir tik dabar pamatė, kiek jam trūko Dievo. Jis jautė, kaip per jį eina keistas jausmas, iš pamatų pakeičias jo gyvenimą.

Hetmonienei riedėjo džiaugsmo ašaros. Jos maldos buvo išklaustos. Ji beldėsi, ir jai buvo atidaryta, prašė, ir buvo suteikta...

Vėjas išsinarpliojo iš gluosnio šakų ir dingo, apsukęs porą kartų apie namus. Iš dangaus krito stambūs lietaus lašai, atsimušdami į lapus ir sudarydami jaukų šlamėsį...

ŽUVYS IR ŽUVININKYSTĖ

V. BARISAS

Ne tik miškuose ir pievose aptinkame gyvūnų. Įvairios jų rūšys gyvena ir vandenyse. Viena iš tokių vandens gyventojų yra žuvis. Šiltomis vasaros dienomis, kai saulutė nesigaili į žemę paberti šiltųjų spindulių, pasiskundžiame: "trokštu, kaip žuvis be vandens". Tuo lyg norime pasakyti, kad žuvis be vandens negyvena. Arba kartais matydami sveikos išvaizdos asmenį, pareiškiam jam savo komplimentą: "sveikas, kaip žuvis", lyg žuvis būtų idealiai sveika, neserganti. Tačiau patyrinėjus, ar jau taip tikrai sveika žuvis, tektų šį teigimą, kaip nepagrįstą, atšaukti. Vanduo labai palankus įvairioms ligoms plisti, ir žuvis dažnai suserga, net epidemiškai (pav. lydekų dėmėtligė).

Ichtiologai — žuvininkystės žinovai — priskaičiuoja apie 10.000 įvairių žuvų rūšių. Mūsų gimtojo krašto vandenyse aptinkamos žuvis nėra labai įvairios, nes jų skaičius neprašoka 50 rūšių. Pati žuvų kūno forma panaši verpsties pavidalui, primenanti laivo ar torpedos išvaizdą. Nutolusios formos, kaip ungurio, atitinka tų žuvų gyvenimo būdai bei jų gyvenamos vietos, klimato, maisto ir kitoms ypatybėms. Gi visa žuvies struktūra rodo ją esant vandens stuburiniu gyviu. Tuo pačiu ji yra gera plaukikė. Čia jai daug pagelbsti forma, pelekai, žvynai ir akys. Žuvis gerai mato, pvz. tyrame vandenyje — iki 15 m atstumo. Žuvies kitokia širdis nei mūsų: ji teturi vieną prieširdį ir vieną širdies skilvelį — kamerą. Taigi joje ir kraujas angliarūkštinis — veninis. Be kitų organų ypač įdomūs du: peltakys (šonų linija) ir plaukiamoji pūslelė. Šiuos du organus galima tik pas žuvį surasti. Paskutinis organas yra priedinis žarnų organas, bet neturįs nieko bendro su virškinimu. Tai hidrostatinis aparatas, padedąs žuvims save išlaikyti atitinkamame vandens gylyje. Peltakys, kuris priskiriamas prie šeštojo žuvies pojūčių organo, padeda žuviai apsisaugoti nuo aštrių daiktų palietimo, kaip akmenų, žvirgždo ar išvengt netinkamos vandens srovės.

Nustatyti žuvies amžių, svorį ar rasę nėra lengva. Amžius nustatomas iš žvynų, žiaunų, o kartais iš kaulo skersinio piūvio.

Žuvis, panašiai kaip ir paukščiai, turi savo keliavimo kelius, nors žinoma ne visos. Todėl yra pastovios, vienuose vandenyse gyvenančios ir keliaujančios žuvis. Pastarosios dar galima suskirstyti į trumpų ir ilgų keliavimų būrius. Pvz. upėtakiai, taparai yra trumpų, o lašiša ir ungurys ilgų kelionių žuvis. Tokia lašiša, šeiminkiai labai vertinama žuvis, auga jūroje, neršia upeliuose, o paskui grįžta vėl į jūrą. Ungurys tai tikrai nuostabi savo instinktu žuvis. Ikrus neršia tik vieną kartą gyvenime, Meksikos įlankoje, nemažiau 1000 metrų gylyje, ir tuojau nugaišta. Maži unguriukai iš čia išeilia į įvairias vietas, nuplaukdami tūkstančius kilometrų. Po kelionės, kuri tęsiasi daugiau kaip metus, pasiekia Europos krantus ir čia gyvena. Į upes keliauja tik moteriškosios lyties unguriai, o vyrišk. lytis pasilieka deltoje. Unguriai maitinasi tik vabzdžių larvomis. Subrandę, po kokių 12 metų, vėl grįžta pro Bermudo salas į Meksikos įlanką, kur neršti ir miršta.

Ungurių oda atrodo esanti nuoga, nes žvynai labai maži. Iki 2-3 metų amžiaus iš viso jų nė neturi. Tai viena iš svarbiausių ir pačių brangiausių žuvų. Nemažai ungurių buvo sugaunama Lietuvos Kuršių mariose, dažniausiai 2-3 kg. svorio, nors pasitaikydavo sužvejoti ir didesnių. Taip 1913 m. vienas žvejys Kuršmarėse sugavo 3 metrų ilgio ir 7 kg. sunkumo ungurį.

Lietuvoje daugiausiai žinomos žuvis buvo lydeka, žiobris, palšas, ūsorius, vimbas, plakis, šapalas, strangas, šamas, ešerys, salvis, mekšras, karšis, plešnė, meknė, karpis, starkis, lašiša ir kitos žuvis. Kokybės atžvilgiu gėlių vandenų ir upių žuvis skaitomos vertingesnėmis už jūrų ar ežerų. Tiesa, Lietuvoje buvo plačiai vartojamos silkės, ypač gavėnios metu. Jas įveždavo iš užsienio, ir svetimiesiems už jas buvo be reikalo mokama 4—11 milijonų litų per metus. Jei mūsų atitinkamos įstaigos būtų parėmusios savus pajūrio žvejus ir padėjusios išgyti tolimojo plaukiojimo žvejų laivus — kuterius, tie pinigai galėjo pasilikti mūsų krašto žmonėms. Su tokiais laivais mūsų žvejai būtų mums pakankamai prigaudę silkių Norvegijos pakraščiuose. Prieš pat karą tas reikalas buvo išjudintas, žvejams pastatytas šventosios uostas, o Klaipėdoje įsisteigė "Žuvies" b-vė, kurios tikslas buvo žuvis patiekti vartotojui. Buvo mėginta išeiti į svetimą rinką, pvz. iš Klaipėdos į Čekoslovakiją eksportuodavome starkį, kurio Kuršių marėse buvo apstu. Nežiūrint šių pastangų pas mus žuvininkystė žengė tik pirmuosius žingsnius, nors jau mūsų proseneliai vertėsi žvejyba net 2000 m. prieš Kristų. Buvo laikai, kada medžioklė ir žvejyba buvo pagrindiniai mūsų krašto verslai. Medžioklė šiais laikais išviro į pramogą, o žvejyba pasiliko daugeliui pragyvenimo šaltiniu, ir tam tikram skaičiui žmonių — sportu. Paskutiniu laiku buvo skaičiuojama apie 4500 žvejų, kurių 2500 Klaipėdos krašte, arti 1800 Nemuno pakraščiuose ir 300 kitose vietose.

Tikimės, kad mūsų kraštas, atgavęs nepriklausomybę, turės ilgesnį pajūrio ruožą. Prie jo prisidėtų daugiau upių ir ežerų. Visa tai žuvų ūkiui Lietuvoje sudarytų labai geras perspektyvas plėtotis. Gera būtų, jei mūsų jaunimo tarpe jau dabar atsirastų susidomėjusių šia ūkio šaka, šioje srityje išsimokslintų bei susipažintų su įvairių kraštų žvejybos organizacija. Su tokiais žiniomis grįžus į Lietuvą būtų galima daug padėti mūsų žvejybos ūkiui. Mes kartais nė nepagalvojame, kokią naudą kraštui duotų gerai organizuotas žuvų ūkis. Juk net gerais laikais, vien tik už Nemune sugautas žuvis pirkliai surinkdavo 6-7 milijonus litų per vienerius metus.

A. Oaze

SVAJONĖ

*Svajone, tu tarsi kūdikio džiaugsmas
apgaubi visumą sparnais,—
koks trumpas mielas jausmas
tolyn nuaidi,
lyg varpo dūžiai vakarais...*

*Sugrįžta paukščiai, vasarai sugrįžus,
sugrįžta realybė po svajų,—
ak, kaip sunku tuomet nepasiryžus
vėliak iš naujo
keliaut gyvenimo taku...*

KREIVOS ŠYPSENOS

ATVIRAS LAIŠKAS ČIUKUI DĖLIUI

Šiais laikais tokia mada,
Ar lietūs, ar pagada,
Vienas kitą bara, puola,
Žodžiais kerta, tarsi kuolais.

Riejas storas, riejas plonas,
Baras ubagas ir ponas,
Čiukas sugriebė botagą,
Kad suriest ragan Chicagą.

Na, ir skalbė botagu,
Kad skaityti net baugu.
Mat, Chicagos nepažįsta,
Jeigu ją taip šmeižti drįsta.

Kad nebūtų tušti žodžiai,
Noriu faktais jums parodyti,
Kad Chicaga verta laurų
Už veikimą savo taurų.

Čia lietuvių net su kaupu,
Visi dirba, kuria, taupo,
Dera "hauzą", perka "karą",
Kad gyventi būtų gera...

Rengia protestus prieš rusą,
Kam pagrobė kraštą mūsų,
Rezoliucijų prirašo,
Fondan neuškoja grašio.

Dirba vyčiai, veikia skautai,
Atstovauja mūsų tautai,
At-kų kuopose pridygs
Lyg miške storulių grybų.

Į Chicagą, į Chicagą
Tik Amerikoje ir klega,
Ir moksleiviai, ir studentai
Komitetai, veiklūs centrai.

Sendraugiai jau kala grabą,
(kai užknarkia, sienos dreba),—
Sako, tegu griausmas ima,
Laidosim kuopos veikimą.

Net studentai dirbt nevengia,
Daugel šneka, balius rengia,
Kviečia mokinius į talką,
Te lėkštes nuo stalo velka.

Mokiniai neatsilieka,
Kitaip tariant, dirba... nieko
Turi Centro šaunų būrį,
Į visus iš aukšto žiūri.

Turim dar ir literatų,
Kurie rašo, griaua, stato
Ir Rašytojų Draugiją,
Kuri premijas dalija...

Linkiu Čiukui pagalvoti,
Kitų žodžiais nevanoti,
Todėl ir nebus ko rietis,
Pasirašo

Chicagietė

Prieš 7 metus vienas Iowa valstybės J. A. V. ūkininkas pakabino savo švarką ant kablio karvių tvarte. Pasipainiojęs veršiukas nuėdė vieną kišenę kartu su ten įdėtu auksiniu laikrodžiu. Kai po kiek laiko jį paprovė, pasirodė ir paslaptinai dingęs laikrodis: jis buvo patekęs tarpe plaučių taip, kad, veršiukui įkvėpiant ir iškvėpiant orą, savaime užsisukdavo. Tokiu būdu po septynių metų laikrodis vėlavo tik 4 minutėm.

— Pacientas lunatikų sanatorijoje:

— Mums Jūs labiau patinkate, negu paskutinis daktaras.

Naujas daktaras (didžiai patenkinas):

— Tai kodėl gi?

Pacientas:

— Jūs labiau atrodote kaip vienas iš mūsų.

Airis (pasididžiuodamas):

— Airiai yra geriausi kovotojai pasaulyje. Jie gali nugalėti kiekvieną!

Draugas (švedui):

— Ką tu į tai pasakysi, Janai?

Švedas:

— O, jie nėra jau tokie geri kovotojai. Mes vieną iš jų sumušėm vakar — aš, mano broliai Nelius, Olė, Petras ir dar du kiti berniokai.

— Povilai, ar tu girdėjai griaustinę šią naktį?

— Ne, Mikai; argi tikrai griaudė?

— Ir kaip: griaudė taip, lyg dangus norėtų susimaišyti su žeme!

— Tai kodėl gi tu tuomet manęs nepažadina? Juk tu žinai, kad aš negaliu miegoti, kai griaudžia!

Senas škotų pastorius vieną popietę atlikinėjo savo įprastus kasdienesius pasisvečiavimus žmonėse, lydimas zakristijono Tomo. Kadangi diena buvo šalta, kiekvienuose namuose juos vaisino karštu gerimu. Septintuose namuose senukas pradėjo saviimi nebesipatikėti. Kai jiedu vel išėjo laukan, jis tarė savo palydovui:

— Tomai, aš paėjėsiu truputį pirmyn, o tu pasižiūrėk, ar aš tiesiai einu.

Po kelių minučių tylos zakristijonas atsiliiepė:

— Jūs visai gerai einate, pastoriau; bet kas gi tas antrasis, kuris eina šalia jūsų?

— Ar tu žinai skirtumą tarp anglo, škoto ir airio?

— Ne, pasakyk.

— Ogi, išlipdamas iš traukinio, airis nepasižiūri, ar yra ką nors palikęs, anglas patikrina, kad nebūtų ko palikęs, o škotas gi visada pasižiūri, ar kas ko nors nepaliko.

Čiukas Dėlis

KORESPONDENCIJA IŠ BOSTONO

Per gavėnios metų šventą
Ėda sąžinė studentą —

Atgailoja kožnas vienas

Ir skaičiuoja pirštai dienas.

Česė pypkės neberūko, —

(Kol kantrybės nepritrūko);

Olė negeria degtinės —

Laukia, kol bus jo vardinės;

Dalia kėndžių nebevalgo;

Kęstas, kai tik gauna algą,

Sako — reik nusigalėti,

Pinigus bankon padėti;

Zita meta lauk taboką

Ir šeštadieniais nešoka;

Raima biznį užsidaro,

Sako — vargšams dangus dera;

Daktaras gi užsirausęs

Net nei radijo neklauso, —

Studijuoja mokslą teisės

Ir taip tikis dangun eisiąs.

Žodžiu, kaip tik kas išmano,

Per gavėnią dūšių gano.

Ir man Viešpats dangų duos —

Pėtnyčiom aš be mėsos.

SPORTAS

BESIRUOŠIANT GRĮŽTI

I. VILAİKIS

Sekant sportinio pasaulio didžiulius įvykius, galima pastebėti vieną būdingą reiškinį: keliolikos tautų vardai yra dažniausiai minimi sporto spaudoje. Reiškia, tos tautos aktyviausiai dalyvauja sportiniame gyvenime, jų sportininkai yra geresni negu kitų tautų. Amerika, Suomija, Švedija, Anglija, Vokietija — tai vardai, kurie sportiniame pasaulyje kasdieną minimi. Ir stebėtina, kad šių minėtųjų tarpe yra ne vien tik didžiosios valstybės. Štai Suomija — viena iš mažųjų, bet ji savo sportininkais gali didžiulis, nes tik jie Suomiją išgarsino, iškeldami jos vėliavą visuose pasaulio stadionuose. Suomų tautos sportininkai yra statomi pavyzdžiu visam pasauliui. Net raudonasis rytų siaubas nepajėgė įveikti šios tautos, nes ji, kaip tikras sportininkas, visuomet buvo pasirodusi lemiama kovai.

Daug kas stebisi tokiu suomių iškilimu. Kodėl gi jie geresni už kitus? Atsakymas yra aiškus. Kiekvienas sportininkas, norėdamas tapti vienu iš geresnių, turi tam ir pasiruoti. Jis turi treniruotis, dirbti. Betgi vien tik darbo ir pasiryžimo neužtenka — reikia gero mokytojo, kuris pasiryžusį sportui atsidėti jaunuolį pačioje darbo pradžioje pastatytų į teisingas vėžes. Veltui dirbsi, jei dirbsi klaidingai. Taigi, Suomijoje nėra nieko stebėtino: suomių jaunimas turi gerus mokytojus.

Bet dirstelkime į lietuvių sportininkų ir jų prieauglio paruošimą. Ar

mes turėjome mokytojų, kurie sugebėjo viską išaiškinti mūsų jaunimui ir jį paruošti sportiniam gyvenimui, įdiegdami jam tikrąją sporto reikšmę bei dvasią. Atsakymas, deja, neigiamas. Jam pailustruoti prisiminime tik Nepr. Lietuvos laikų gimnaziją: ten kūno kultūros pamokų metu girdėdavai vien tik "viens, du, trys!... kairę, dešinę", ir t. t. ir t. t. Atrodo, kad tos pamokos tik tam reikalingos buvo, kad mokinukai išmoktų žingsniuoti rikiuotėje. Ir taip žingsniavome iki karo pradžios. Gi prieš patį karą iš Amerikos atvažiavo krepšininkai, kurie išmokė žaisti krepšinį. Išmokome greitai ir laimėjome Europos meisterio vardą, nors ir daugiausia su mokytojų iš Amerikos pagalba. Pradėjo dygti krepšinio aikštelės. Iš to viso matome, kad mums trūko tik mokytojų. Bet iki karo daugiau nieko naujo sporto srityje nespėjome išmokyti.

Atsidūrę tremtyje, Vokietijoje, vėl žygiavome, nors jau ir ne tiek daug, nes pats jaunimas suprato, kad per kūno kultūros pamokas reikia sportuoti. Net ir vokiečiai, kurie yra taip labai karingi, per kūno kultūros pamokas nežygiuoja. Susilaukėme vis daugiau jaunų sporto pajėgų. Ir tai, kas buvo išmokyta yra paties jaunimo nuopelnas, nes ir tremtyje dar vis neturėjome pakankamai gerų mokytojų.

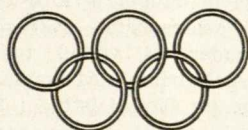
Tačiau mūsų tremties dienos Vokietijoje, deja, baigėsi. Išsisklaidėme po visą pasaulį. Sportinis gyvenimas,

taip gražiai suaktyvėjęs Vokietijoje, vėl sunyko. Tik vienur kitur išsistėgė skurdūs sporto klubai. Didesnė dalis mūsų jaunųjų sportininkų pateko į fabrikus ir užmiršo apie sportą. Savaitgaliais pradėjome užpildyti ne sporto, bet kino ir šokių sales. Teisingai, jog pavargstame bedirbami — sportuoti negalime. Galbūt?

Betgi ne visi vargsta fabrikuose. Yra ir tokių, kurie, geresnių sąlygų dėka, vėl galėjo grįžti atgal į mokyklas. Šie nenuvargsta. Bet ar daug kas iš jų sportuoja? Sunku atsakyti teigiamai.

Nedidelė mūsų sportinio jaunimo dalelė dar turi galimybių tęsti ar pradėti studijas, ruoštis ateities gyvenimui. Šie studentai ruošiasi namo, Lietuvon. Mokslas, jie sako, brangesnis nei pinigai. Teisingai. Lietuvai reikės vėl stoti žydinčių tautų tarpan. O Ji taip sugriauta! Daug jaunųjų ruošiasi būti daktarais, inžinieriais, bet ar atsirado bent vienas buvęs ar esantis sportininkas, kuris būtų pasiryžęs tapti kūno kultūros mokytoju? Ne! Nei vienas. Liūdna Lietuvos sportininkų ateitis. Dar daug metų teks laukti, kol turėsime pakankamai gerų mokytojų. Neatsiranda sportininkų, kurie pagaltų, kad Lietuvai reikės ne vien tik daktarų ar ekonomistų. Neatsiranda jaunuolių, kurie pasišvęstų Lietuvos sporto ateičiai. Tačiau kol mes neturėsime gerų kūno kultūros mokytojų, tol negirdėsime Lietuvos vardo pasaulinėse olimpijadose, tol negalėsime prilygti kitų tautų sportininkams.

Todėl ir mūsų sportininkai turėtų rimtai apie tai pagalvoti ir, vietoje studijuodami jiems nepriimtina nors pelningą dalyką, ruoštis būti kūno kultūros mokytojais. Dirva yra gera, tik reikia artojų. Tad pagalvokime ir apie Lietuvos sportininkų ateitį!

ŽIEMOS OLIMPIJADA

Vėl įsižiebė olimpinės ugnys, ir iš visų pasaulio šalių suvažiavę sportininkai pradėjo sportines kovas. Nesenai pasibaigę žiemos olimpiniai žaidimai, vykę vasario 14-17 dienomis Norvegijoje. Jie buvo lyg ir įvadas į didžiąją šių metų olimpiadą, įvyksiančią Helsinkyje, Suomijoje. Tai buvo iš viso tik šeštieji olimpiniai žiemos žaidimai. Juose dalyvavo 16 tautų sportininkai, kurių tarpe pirmą kartą po karo buvo draugiškai susitikti ir vokiečių sportininkai.

Žaidimuose geriausiai pasirodė patys šeimnininkai — norvegai, surinkę 125,5 taško ir laimėję net 7 aukso, 4 sidabro ir 4 bronzos medalius. Antroje vietoje atsistojo amerikiečiai su 89,5 taško ir su 4 aukso, 6 si-

dabro ir 1 bronzos medaliu. Toliau laimėtojų eilėje išsirikiavo Suomija, Austrija, Vokietija, Anglija ir kt.

Dailiajame čiuožime pirmą vietą laimėjo amerikietis Dick Button, o moterų grupėje — anglė J. Altwegg. Dvejeto dailiajame čiuožime geriausiai pasirodė vokiečių pora Paul ir Rita Falk. Greitojo čiuožimo varžybas laimėjo norvegijos Hjalmar Andersen, pasiekęs naują pasaulinį rekordą 10 km. čiuožime. Tą distanciją jis sukorė per 16.45,8 min. Slidžių sporto moterų grupėje pirmą vietą "slalom" varžybose laimėjo amerikietė A. Lawrence, vyrų grupėje — norvegas S. Eriksen. 50 km. slidžių lenktynės laimėjo suomis V. Hakulinen, šį atstumą padaręs per

3:33:33 val. Rogių, vad. bob-rogių lenktynėse geriausiai pasirodė vokie-tis Andreas Ostler.

Ledo rutulio turnyre dalyvavo 9 tautų komandos. Turnyrą laimėjo Kanada, kuri tik vienas rungtynes su amerikiečiais tesužaidė lygiomis, visas kitas laimėdama. Amerikiečiai atsistojo antroje vietoje, o tretieji išsilaukė švedai, kurie laimėjo prieš amerikiečius, bet pralaimėjo kanadiečiams ir čekoslovakams.

Šie olimpiniai žiemos žaidimai praėjo draugiškoje nuotaikoje ir tikroje olimpinio sporto kovos dvasioje. Sekantieji tokie žaidimai įvyks vėl už keturių metų Cortinos mieste, šiaurės Italijos Alpių kalnų papėdėje.

DARBAI ŽMONĖS

MIRĖ PREL. KAZIMIERAS URBONAVIČIUS

Šis vardas mūsų jauniems gali būti mažai žinomas. Tačiau ne vienas būsit skaitę ar matę J. Kmito "Vytis ir erelis". Jų autorius ir yra prel. Kazimieras Urbonavičius.

Jis priklausė mūsų vyresniajai kartai, augusiai dar spaudos draudimo laikais. Kai rusų valdžia per mokyklą, valdžios įstaigas spaudė ir rusino kraštą, jaunimas tačiau nepasidavė. Aušrininkų ir varpininkų įžiebtą tėvynės meilės ugnelę kas kartą skaisčiau degė ir juos pašaukė prie darbo. Ir dirbo jie, gyvastingai reikšdės dar spaudos draudimo laikais, prieš pirmąjį pasaulinį karą ir visa siela įsijungė į nepriklausomybės atkūrimą. Tai idealistų karta, savo didžiais darbais nužymėjusi praeitą kartą.

Iš vienos pusės jie turėjo tyrą sieklą, didį idealizmą ir pasiaukojimą. Tas ir įgalino juos reikštis gausiose darbo srityse. Iš kitos pusės jie buvo išsimokslinę, baigę svetur universitetus, kaip bitelės į savo avilį nešė visa, kas geriausia, ir kūrė ją, puošė. Patys mėgo knygą, savo kambarius nurikiavo lentynoms, kur sustatė eilėm geriausius mokslo ir literatūros veikalus.

Toks buvo ir prel. K. Urbonavičius. Gimęs 1874 m. sausio mėn. 14 d., mokslus ėjo Marijampolėje, Dvasinę seminariją baigė Seicuse. Iš jo mokslo draugų buvo: arkiv. J. Matulevičius, vysk. P. Būčys, kun. dr. Toto-

raitis — istorikas. 1897 m. jis įšventinamas kunigu. Vikariavęs keletą metų, 1905 m. vasario mėn. atvyko į Ameriką, kur išbuvo beveik 50 metų. Ilgesnį laiką išgyveno Bostone. Ten š. m. kovo 1 d. jis ir mirė.

Prel. K. Urbonavičius pirmiausia reikšėsi spaudoje. Prieš 60 metų atspausdino pirmąjį eilėrašį. Didėniam literatūros darbui atsidėjo Amerikoje. Jis rašė visa: ir eiles, ir apysakas, ir publicistiką. Tačiau jis buvo ne literatas, bet publicistas. Jis ginčijosi, mokė. Su tuo pačiu jausmu priėjo ir prie literatūros. Jo eilėraščiai didaktiniai, tokios ir apysakos, kur apstu publicistikos. Norėdamas praturtinti lietuvių literatūrą, vertė Twaino ir Dickenso raštus. Kaip rašytojas jis nesiveržė į pirmąsias vietas. Eilėraštis ar apysaka buvo tik "duoklė visuomenei". Svarbiausia jis buvo publicistas. Vien "Darbininko" laikraščiui nuo 1929 m. beveik iki 1951 m. rašė vedamuosius, gyvai reaguodamas į visus visuomeninius reikalus. Savo publicistikoje jis surado ir taiklų žodį ir iškėlė daug šviesių minčių.

Velionis buvo taikaus ir malonaus būdo, didelis jaunimo bičiulis, aktyviai dalyvavo lietuviškame gyvenime ir kartu nepaleido knygos iš rankos. Turėjo nemažą biblioteką ir skaitė keliom kalbom, ypačiai gerai pažino rusų literatūrą ir klasikų raštus.

A. D.

bet ir nakvodavo per visą karo metą tik muziejuje, kad plėšikaujas vokiečiai neįsiveržtų į jo "šventyklą" ir ko nors nenukniauktų. Ir tuo savo pasišventimu yra išsaugojęs daugelį mūsų kultūrai labai brangių dalykų.

Reikia dar priminti, kad T. Daugirdas yra rašęs lietuviškai mūsų kaimui vaidinimėlių, k. a. Girkalnio užgavėnės, Palemonas ir Girgžduta..., apysakų ir kt.

• Vasarį 8 d. Pontifikaliniame šv. Grigaliaus Universitete Romoje Kun. Feliksas Jucevičius apgynė disertaciją "Stepleton mokslas apie Bažnyčios Instituciją" ir gavo Teologijos Daktaro laipsnį. Naujasis daktaras artimiausiu laiku yra pasiruošęs išemigruoti į JAV.

• Kun. Vytautas Balčiūnas, šv. Kazimiero Kolegijos Dvasios Tėvas, šv. Pranciškaus Saleziečio šventės sausio 29 d. Pontifikaliniame šv. Grigaliaus Universitete Romoje apgynė disertaciją "Visų žmonių pašaukimas į krikščioniškąjį tobulumą pagal šv. Pranciškų Salezietį" ir gavo Teologijos daktaro laipsnį.

• Sausio 28-29 d. laidoje Vatikano dienraštis "L'Osservatore Romano" įsidėjo Prof. Ivinskio straipsnį "Vysk. Valančius — Bažnyčios Gynėjas". Autorius trumpai, bet ryškiais bruožais pavaizduoja žemaičių Ganytoją kaip nepaprastų gabumų organizatorių, kaip liaudies rašytoją bei tautos blaivintoją, labiausiai pabrėždamas jo didelius nuopelnus, ginant Rytų Europos katalikybę nuo schizmos.

• Šiomet sukanka 25 metai nuo arkiv. J. Matulevičiaus mirties. Arkiv. J. Matulevičius yra naujesniais laikais tik vienas iš lietuvių, kurio asmuo yra patraukliai populiarus ir daugelyje kitų tautų. Jis buvo profesoriumi Petrapilio Dvasinėje Akademijoje, vėliau tos akademijos inspektoriumi. Atsisakęs iš akademijos, jis slapta įstojo į Marijonų vienuolyną. Po kelerių metų paskiriamas Vilniaus vyskupu. 1925 m. jis pakeliamas į arkivyskupus ir paskiriamas Apaštališkuoju Vizitatoriumi Lietuvai. Mirė 1927 m. sausio 27 d.

• Jaunas lietuvis skulptorius Antanas Mončys neseniai pasirodė su savo darbais visoje eilėje Paryžiaus meno parodų: Nepriklausomųjų Salione buvo išstatę du darbus — "Muzika" ir "Fleitininkas". Kituose salionuose buvo išstatyti "Moteris", "Laumė" ir "Piemenukas". Paryžiaus meno spauda apie skulptorių gražiai atsiliepė.

• Kun. St. Yla išrinktas į Gyvųjų Katalikų Rašytojų Galeriją (The Gallery of Living Catholic Authors). Šią žinią paskelbė visi katalikiškieji anglų kalba leidžiami laikraščiai.

LIETUVIŠKOJI KNYGA NUGALI TREMTĮ

Kietos tremties gyvenimo sąlygos buvo pakirtusios kuriam laikui ir lietuviškosios knygos leidimą. Pirmaisiais pokariniais metais tepasirodydavo vos po kelias dešimtis knygų, kurių dalis būdavo nė nespausdinta, bet tik rotatoriumi paručta. Šiandieną rotatorinės dienos jau išgyventos, o pati knyga vis gražesnė ir gražesnė.

Lietuvių Bibliografinės Tarnybos žiniomis 1951 m. pasirodė 153 knygos (š. Amerikoje — 114, Europoje — 27, P. Amerikoje — 6 ir Australijoje — 3), kai 1950 m. lietuviškųjų knygų tepasirodė tik 117 (š. Amerikoje — 61, Europoje — 45, P. Amerikoje — 10 ir Australijoje — 1). Šie paprasti duomenys vaizdžiai byloja, kad lietuviškoji knyga nugali tremtį.

Tadas Daugirdas. 1852. II. 27 Torbine, Naugardo gubernijoje gimė Tadas Daugirdas, turįs labai didelių nuopelnų Lietuvos proistorei. T. Daugirdas savo kasinėjimų darbus yra skelbęs dažniausia lenkų moksliniuose žurnaluose, nors vienas kitas buvo pasirodęs ir lietuviškai (Varpe ir kt.). Visus savo kasinėjimų radinius atidavė jo paties įsteigtajam Kauno Miesto Muziejui, kurio vedėju išbuvo iki mirties (1919. XI. 1). Iš šio muziejaus vėliau išaugo V. D. Kultūros Muziejaus proistorės skyrius. Taip pat jis buvo daugelio mokslinių draugijų narys, jų tarpe ir Lietuvių Mokslo Dr-jos (nuo pat jos steigimo dienų).

Lietuvių kultūros turtams T. Daugirdo meilę geriausia atskleidžia jo elgesys I-jo Pasaulinio Karo metu. Jis ne tik pasiliko Kaune skursti ir badauti, nors turėjo nemažą dvarelį,

PALŪŽĖS ŠIAURĖS MILŽINAS

Norvegija, turėdama tik 3 mil. gyventojų, išėjo į platų pasaulį ne tik savo dideliu laivynu, (jis gali išvežti visus krašto žmones vienu kartu), bet ir savo didžiaisiais vyrais. Tai 19 amžiaus vaikai, šiaurės milžinai. Pirmuosius kelius skynė Henrikas Ibseenas dramaturgas, prie jo prisijungė muzikas Edvardas Griegas, dailininkas Munchas, inžinierius keliautojas Amundsenas. Prie jų kaip žiedas prisiskleidžia viena iš žymiausių šiaurės tautų rašytojų — Sigrid Undset. Ir gale paskutinis — rašytojas Knutas Hamsunas. Visi jie beveik vienlaikiai, vienu laiku norvegų tautą išgarsinę visam pasaulyje, savo drąsiu žygiu ir kūryba pakopę į Olimpą.

*

Ilgiausiai jų gyveno Knutas Hamsunas, kaip vienišas šiaurės milžinas, sulaukęs gilios senatvės. Š. m. vasario 19 d. mirtis nulaužė ir šį milžiną, dainavusį nuostabias žemės meilės giesmes.

Jis gimė 1859 metais Lome—šiaurės Norvegijoje. Jo tėvai gyveno sename name, kur kartų kartos buvo praėję, kur aplink ošė miškas. Savo vaikystę praleido Lofodų salose, kur dar pačioj jaunystėj mokėsi batsiuvio amato. Būdamas 19 metų, jis išspausdino pirmą novelę ir tuoj po to paliko namus ir iškeliavo uždarbiauti, kad galėtų studijuoti. Išsinešė jis gilią meilę miškui ir vandenims, tom senom gentės tradicijom. Dirbo jis visa, ko nusitvėrė: kasė anglis, nešiojo laiškus, mokytojavo. Paskui įstojo į universitetą, bet, pamatęs, jog neįstengs užsidirbti pragyvenimo, išvažiavo Amerikon. Čia jam teko ūkininkauti, tarnauti krautuvėje ir būti tramvajaus konduktorium Čikagoje. Dėl neapdairumo, (jis nuolat skaitydavo graikų dramaturgo Euripido veikalus), buvo pašalintas iš darbo ir grįžo Norvegijon. Iš ten po dviejų metų vėl pasuko Amerikon. Dabar jis norvegams skaitė paskaitas. 1888 metais, draugams sumokėjęs kelionę, Hamsunas grįžo gimtinėn. Pakelėj sustojo Danijoje ir vienam žurnalistui parodė savo romaną "Badas". Tas atspausdino jo dalį. Tuoj pilnas leidimas pasirodė Norvegijoje, greit išsivertė vokiečiai ir Hamsunas pasidarė garsenybė. Jo raštus išsivertė daugelis tautų.

1911 metais jo neo-romantiškas sukilimas prieš pramoninę-demokratinę civilizaciją vertė jį užbaigti klajojimo dienas ir apsigyventi ramioje žvejų kaime. Ūkyje, arti prie žemės — jo didžiausių veikalu įkvėpimo — jis kartu su savo šeima ir praleido visą gyvenimą. Visuomenės jis nemėgo, bet daug keliavo. Savo kelionėse

jis ir rašė ant kortelių, mažų popieriaus gabalėlių, ir vėliau, grįžęs į namus, užsidarydavo mažam sodo namelyje, ant lentų išsidėdavo lapelius ir iš jų padarydavo romaną. Paskui ir vėl keliaudavo.

Paskutiniojo karo įvykiai, vokiečiams okupavus Norvegiją, jį buvo pasidarę nacių draugu. Po karo teismas nubaudė jį, apkarpė turtus. Kukliai jį ir palaidojo, bet jo rašytojo garbė pasiliko nepaliesta.

Savo neviltin įpuolusių žmonių psichologinė analizė jį giminingas rusams, nors dažnas metaforų vartojimas aiškiai parodo amerikietišką įtaką. Savo kūriniuose jis įamžino tą gamtos meilę ir gilų, kad ir paslėptą religingumą, be kurių Hamsuno suprasti negalima. Ryškiausia jo stiliaus charakteristika — kontrastai. Jis nutraukia švelnumo šydą ir uždeda klaidų žiaurumo drabužį; juodą nevilį jis staigiai paverčia fantastišku linksmumu; protinis samprotavimas virsta halucinacijomis. Realizmas Hamsuno veikaluose lengvai suprantamas, nes ne mokslas, bet sunkūs pergyvenimai, varguolių būties supratimas ir prigimtas jautrumas buvo versmės, iš kurių taip nuostabiai išplaukė jo genijus.

Žymiausi jo veikalai: "Badas" — čia rašytojas nuostabiai smulkiai išnagrinėja bado psichologiją. "Viktorija" — švelnutė, ilgesinga jaunos meilės idilė. Šiai novelei jis sutelkė visą savo emocijų pasaulį, ir todėl Viktorijos dvasia, jos atminimas nuolat sekė ir gaivino jį. "Žemės pasėlis" — romanas, 1920 metais atnešęs Hamsunui Nobelio premijos laurus. Tai prozainė poema, paskandinta ramumo nuotaikoje ir nuolat persekiojančiame paprastumo refrene. "Bado" kartėlio pilnas realizmas ir "Viktorijos" aistringas lyrizmas čia užleidžia vietą episkumui. Kūrinio tema — kiekvieno daikto kilimas iš žemės. Romane vyrauja keistai paprastas didingumas, visa aprėpiąs grožis, neperskiriama susijęs su žemės meilės motyvais. "Klajūnai" — pribrendusios filosofijos ir tobulo kūrybinio meno vaisius. "Paskutinis skirsnis" — romanas. Jis nėra taip epiškas kaip "Žemės pasėlis", bet užtat jo charakteriai turtingiau apibūdinti. Jaučiama ironija sustiprina dramą. Proza yra balansuota ir liauna, bet pakankamai tvirta, kad galėtų atremti tragediją: kartu ir pakankamai lanksti satyrai. Pro tragediją, aistras, moralinių vertybių žuvimą aiškiai išsiveržia triumfo ir dvasinio prisikėlimo vilties ugnelės blykčiojimai.

Aušra Bendoriūtė

"MARGUTIS" SKIRIA MUZIKOS PREMIJĄ

"MARGUTIS", mėnesinis žurnalas, norėdamas paskatinti lietuviškos muzikos kūrybą, skiria 500 dolerių MUZIKOS PREMIJĄ šiomis sąlygomis:

1. Už dvi jūrų komisijos pripažintą geriausią dainą — \$500.00: I-ji premija \$300.00 ir II-ji \$200.00. 2. Dainos turi būti lietuviškos minties, niekur nespausdintos ir nedainuotos, parašytos solo balsui. 3. Dainos, parašytos svetima ranka, prisiunčiamos iki š. m. lapkričio mėn. 30 d. Autorius dainą pasirašo slaptyvardžiu, atskirame voke pažymėdamas savo pavardę. Dainos siunčiamos šiuo adresu: MARGUTIS — "Dainos Konkursui", 6755 S. Western Ave., Chicago 36, Ill.

*

• Šiemet vasario 2 dieną sukako 100 metų nuo mirties žydo konvertito F. M. P. Libermann, apie kurį popiežius Gregorijus XVI pranašavo, kad jis bus šventasis. Jis yra rabino sūnus iš Elsasso. Pasikrikštinęs jis įsteigė Nekalčiausiosios Marijos Širdies kongregaciją, kuri vėliau susijungė su šv. Dvasios kongregacija. Šiandien kongregacija turi 1600 narių ir 100 parapijų įvairiose vyskupijose Amerikoje, Afrikoje ir Puerto Rico.

• "Il Quotidiano" sausio 19 d. numeryje išspausdino Tyruolio straipsnį apie meną okupuotoje Lietuvoje. Straipsnyje ryškiai atsispindi lietuvių tautos didvyriška kova už savą kultūrą ir savas lietuviškas tradicijas.

*

LIGONIAI IR SENELIAI VOKIETIJOS PRAŠO KNYGŲ

Pernai Bostone buvo atspausdinta nauja knyga apie Fatimą MARIJĄ KALBĄ PASAULIUI, kurią parašė prof. G. Fonseca, lietuvių kalbon išvertė ir išleido kun. Myk. Vembrė. Knyga didelio formato, 264 psl., su 18 fotografijų, kaina 2 doleriai. 10 egzempliorių leidėjai padovanojo Vokietijoje likusiems ligoniams bei seneliams. Dėkodamas už šias dovanas, Bendruomenės pirmininkas Pr. Zundė atsiuntė BALFO Centrai laišką prašydamas prisiųsti tos knygos dar bent 100 egz., nes daug tremtinių nori ją sturėti ir skaityti.

Jei kas iš geraširdžių lietuvių norėtų sudaryti džiaugsmą mūsų ligoniams Vokietijoje, prisiunčiant minėtą knygą, užsakymus prašome siųsti knygos leidėjui šiuo adresu: Fatimos Knyga, 122 Canton St., Stoughton, Mass. Knyga bus pasiųsta BALFO Centrai arba tiesiog nurodytam adresatui.

KAZIMIERAS SAPIEGA

Balys Sruoga savo istorine kronika — KAZIMIERAS SAPIEGA — skaitytoją nukelia į XVII-XVIII amžiaus Lietuvą, kur iš žalių miškų, iš galingų pilių iškyla didysis Lietuvos etmonas, Vilniaus vaivada, pats sau rašąs įstatymus, širdyje tenešiojasi vieną idealą — Lietuvos gerovę, jos nepriklausomybės atgavimą. Su juo kartu pro skaitytojo vaizduotę praeina triukšmingi seimai, bajorų sauvėlė, paniekinta ir nuskriausta liaudis, dvasiškai, klastinga Lenkijos karalienė Marysenka, apvilta, sentimentali kunigaikštystė Elžbieta ir kerštingasis jos tėvas — Oginskis.

Knyga savo idėjomis, gražiū stiliu, puikiu veiksmo vedimu priskiriama prie geriausių iš dabartinių metu išleistų knygų, o taip pat gal ir vienas iš stipriausių Balio Sruogos veikalų. Teatrališkumas ir poetiškumas reiškiasi kiekviename asmeny, kiekvienoje situacijoje, kiekviename sakiny.

Balys Sruoga — KAZIMIERAS SAPIEGA —, 4 veiksmų, 9 paveikslų istorinė kronika, antroji laida. Knygos gale pridėtas J. Blekaičio straipsnis — "Balio Sruogos teatro bruožai". Viršelį ir titulinį puslapį piešė Albinas Bielskis. Išleido TERRA, Chicagoj. D. AI.

NUO IMSRĖS IKI ORINOKO

Svetimi kraštai ir kelionės vilioja daugelį jaunos sielos žmonių, tad ir kelionių aprašymai visada yra mieliai skaitomi. Neseniai pasirodžiusi kun. A. Sabaliausko knyga "Nuo Imsrės iki Orinoko" yra kaip tik iš tos rūšies knygų. Tai lietuvių misijonieriaus autobiografiniai atsiminimai ir kelionių po Europą, Indiją ir Pietų Ameriką įspūdingai bei pergyvenimai.

Autorius pradeda nuo pat savo kūdikystės prie gimtosios Imsrės krantų, aprašo nerūpestingąsias jaunystės dienas mokyklos suole ir tą staigų apsisprendimą tapti misijonieriumi. Jis ir nuviliojo jį Italijon, paskui į Prancūziją, Ispaniją ir nuvedė iki Gango krantų tolimojoje Indijoje. Kaip nuostabiai ir su kokiū žmogaus pažinimu ir meile aprašoma ta paslaptingoji Indija, jos gamta, kultūra, keistieji papročiai ir baisūs luomų skirtumas. Iš Indijos autorius grįžta po kurio laiko Europon, klebonauja šveicarijos Alpių papėdėse ir prieš pat 1940 m. parvažiuoja Lietuvon. Tačiau antrakart atslenkantis raudonasis pavojus kun. A. Sabaliauską vėl išveda į naujas keliones, šį kartą jau kartu su tūkstančiais kitų lietuvių. Po stovyklinio gyvenimo jis iškeliauja į Pietų Ameriką, į Kolumbiją ir Venecuėlą — prie Orinoko upės, kur dar ir šiandien tebe gyvena. Plačiai ir įdomiai jis atskleidžia pietinės Amerikos gyvenimą, jos žmogaus charakterį ir bruožus.

Nors visos tos kelionės atliktos ne vienu laiku, — jas skiria ilgesnis laiko tarpas, — tačiau atrodo, kad visas autoriaus gyvenimas yra lyg viena ištisa kelionė, kurią jis keliauja, rodydamas Viešpaties kelius. Per visą knygą autorius veda skaitytoją po tolimus pasaulio kraštus, lyg puikiausiame romane atskleidžiamas nuostabius vaizdus. Tačiau tėviškės meilė ir nostalgija, lyg pagrindinė tiesa, prasimuša iš kiekvieno knygos puslapio. Neveltui tad autorius kreipiasi į Lietuvą, sakydamas, kad "Tavo kalnai, kalvos ir piliakalniai mano širdžiai yra žavingesni už Alpių, Himalajų, Andų ir Kordiljerų kalnus. Tavo miškai, šilai ir žalieji šlaitai man yra didingesni už švarcvaldą, paslaptingąsias Indijos džiungles ir Amazonės miškus."

(Antanas Sabaliauskas—Nuo Imsrės iki Orinoko. 225 psl. Viršelis dail. V. Vijeikio. Išleido Venta 1951 m. Kaina \$2.50.)

J. Paventis

SAN MICHELE KNYGA

Kiekvienas svetimas autorius ir vertimas iš svetimos kalbos mūsų knygų rinkoje šiuo metu atrodo lyg per didelis liuksusas. Ir jeigu jau ducti skaitytojui ką nors svetimo — tai tik patį geriausią. Daug kam tad kils abejonių, ar reikėjo dabar išleisti antrąją "San Michele Knygos" laidą. Lietuvoje mes be jos apsieiti negalėjome, tačiau čia, kada visas dėmesys turėtų būti nukreiptas į lietuviškąjį momentą, ji iš tiesų atrodo savotiška prabanga. Knyga gi negali būti prabanga, — ji turi tapti kiekvieno žmogaus būtenybe.

"San Michele Knyga" ir jos autorius Axel Munthe, švedų gydytojas ir kartu rašytojas, žinomi visame kultūringajame pasauly. Šioje knygoje autorius duoda savo gyvenimo, kelionių ir profesinio darbo prisiminimus. Tai ne sausi prisiminimai — jie išreikšti puikia literatūrine forma ir perleisti pro asmeninę autoriaus prizmę. Pats gyvenimas ir įvykiai vertinami taip, kaip autorius, būdamas poetas ir filosofas, juos išvaizdavo. Jie nuspalvinti švelnia ir pagauančia poezija ir atmiešti savotiška autoriaus filosofija, kuri, tiesa, ne visada sutampa su tikrąja krikščioniškąja mintimi. Jo filosofijoje dažnai prasiveržia panteizmas. Jis nepaprastai myli ir beveik garbina gamtą. Jis myli paukščius ir gyvulius, ypatingai šunis. Kokia nepaprasta ta jo meilė, — įrodo aprašytas nuotykis, kada jis kaunasi dvikovoje su žmogumi, žiauriai sumušusiu šunį. Šiandien, kada žmogus pats dažnai laikomas žunies vietoje, šitoks autoriaus pasielgimas atrodo ekscentriškas.

Savo pavyzdžiu Axel Munthe duoda idealaus gydytojo vaizdą. Jis gy-

dytojas - idealistas, kuris važiuoja iš tolimosios šiaurės į Neapolį kovoti su maru, nes pareiga jį šaukia. Nepaskutinėje vietoje knygoje paliesti ir socialiniai klausimai, paremti giliu humanizmu ir žmogaus meile.

"San Michele Knyga" skaitoma labai įdomiai. Autorius moka pasakoti ir savo lakia fantazija bei gražiū humoru, pašiepiančiu to laiko visuomenės ydas, priiša skaitytoją prie knygos nuo pat pirmojo puslapio iki paskutinio.

(Axel Munthe—San Michele Knyga. Pirmoji dalis. Vertė Pr. Povilaitis. Antrasis leidimas. Išleido Terra 1951 m. 326 psl.)

J. Paventis

*

• Chicago Inter-Student Catholic Action (CISCA) studentų organizacija išvardino 10 nusikaltėlių rūšių, kurie neigiamai veikia į jaunimo auklėjimą ir grąsina jo geriems interesams. Tai yra įvairūs leidėjai ir platintojai "geltonosios spaudos", teatrų savininkai, įvairūs asmenys televizijoje, barų ir restoranų savininkai, madų kūrėjai, narkotikų platintojai, laikraščių bei žurnalų ilustratoriai ir reklamų piešėjai, tėvai, kurie neatlieka savo pareigos ir jaunimas patsai, ar per savo nežinojimą ar per silpnumą, pasiduodas įvairiems blogiems arba asmenims, kurie tai skleidžia.

• Vokiečių vyskupai išleido atsišaukimą į jaunimą, skatindami juos susilaikymo ir tvardymosi Gavėnios metu.

Atsišaukime suminėtos šios taisyklės: 1. Gavėnios metu anksti keltis ir, jeigu įmanoma, išklausti šv. Mišias bent du kartus savaitėje, taip pat šiokiadieniais. 2. Susilaikyti nuo saldumynų ir kino, išskyrus tuos filmus, kurie yra rodomi mokykloje. Tuo būdu sutaupyti pinigų paskirti vargšams vaikams. 3. Nevartoti alkoholio ir rūkalų mokslo metu.

Šitiems patarimams vyskupai davė labai smulkmenišką priežastis, kurios susumuojamos į posakį: "Susivaldymas žmogų stiprina, gi smaguriavimas — silpnina".

• John Gielgud, lietuviškos kilmės Londono teatro aktorius, ypač išgarsėjęs šekspyro veikalų interpretavimu, neseniai vaidino šekspyro "Ziemos pasakoje" Leonetes vaidmenį ir "Daug triukšmo dėl nieko" Benedikto vaidmenį. Pastarąjį veikalą jis ir režisavo. Visos Londono spaudos teatro kritikai labai gerai įvertino jo naujus pasirodymus. Abu veikalai Londone eina su retu pasisekimu, bi lietai iš anksto išparduodami ilgam laikui.

PLAČIAME PASAULYJE

TORONTO, ONT. CANADA

Jaunųjų at-kų veikla. Prieš 8 mėnesius susirinko maža saujelė jaunų žmonių, kurių veiduose, šalia baimės ir nesusitikėjimo, spindėjo troškimas siekti kažko aukštesnio, turinti savo gyvenimo pavasarį naujais žiedais — mintimis, kad būtų tyra širdis ir galingas protas. Šis jaunimo būrelis savo globėju pasirinko prof. St. Šalkauskį, kurio vardu pavadino ir kuopą. Poeto žodžiai: "Jei jaunystė pasiryžo, kas pasauly gal išdrįsti jai pastoti kelius" tapo lyg kuopos šūkiu. Kasdieną būrelis didėjo nariais ir stiprėjo dvasia.

Artėjant gavėnios-susikaupimo laikotarpiui, š. m. vasario mėn. 10 d. kuopos nariai surengė arbatėlę-pasilinksminimą, kur tėvelių, bičiulių vyr. ateitininkų ir svečių Hamiltoniečių draugijoje praleido keletą džiugių valandų. Meninei programai, kurioje pasirodė Hamiltono jaun. at-kai ir vietinės jėgos — R. Linkytė, E. Žekaitė bei J. Laurinavičius, vadovavo Aldona Gvazdaitytė. Pobūvio metu buvo išleistas ir perskaitytas kuopos humoristinis laikraštėlis "Svirplys". Alg.

MARIANAPOLIS, CONN.

Šv. Kazimiero minėjimas Marianapolyje. Š. m. kovo 8 d. gražiai išpuoštoje Marianapolio salėje įvyko iškilmingas šv. Kazimiero minėjimas.

Minėjimą atidarius ateitininkų himnu, prof. kun. St. Yla pravedė ateitininkų pasižadėjimo ceremonijas. Anatolijus Šerkšnas, vienintėlis kuopos jaunesnysis ateitininkas, po vėliava "Viską atnaujinti Kristuje", pasižadėjo siekti ateitininko idealo, eiti ateitininko pareigas, mylėti artimą ir aukotis Dievui ir Tėvynei, o Mindaugas Balanda, Sigintas Šerkšnas ir Algis Milavickas davė vyresniojo ateitininko pasižadėjimą.

Paskaitą skaitė prof. kun. St. Yla, vaizdžiai nušviesdamas šv. Kazimiero gyvenimą ir pastatydamas jį pavyzdžiu šių dienų lietuvių jaunimui.

Meninę programą išpildė kuopos meno sekcija. Muz. J. Baniui vedant,

Liet. nepriklausomybės minėjimas Marianapolio kolegijoje. Putnamo mergaitės at-kės išpildo įscenizuotą dainą "O Lietuva Motinėle"

Marianapolio ateitininkai gražiai sugiedojo keletą giesmių. A. Keblinskas ir J. Prapuolenis sudainavo Brahmsio "Vakarinę dainą" ir muz. Maniuškos "Karžygi", o J. Manelis, A. Petronis ir A. Milavickas padeklamavo dienai pritaikytų eilėraščių. J. Prapuolenis solo išpildė kmp. Faure "Crucifix" ir A. Keblinskas paskaitė E. Marijošiūtės rašinį apie šv. Kazimierą. Minėjimas uždarytas giesme "Marija, Marija". S.

Š. m. vasario mėn. 2 d. įvykusiam kuopos susirinkime Dr. A. Šerkšnas skaitė labai naudingą ir svarbią paskaitą — "Mandagumas, bendras išsilavinimas ir tautiškumas". Ta pačia proga, kuopos sekretoriui V. Nasvyčiui išvykus į Clevelandą, jo pareigoms tęsti išrinktas A. Keblinskas. Kuopos revizijos komisijon išrinkti A. Milavickas, K. Savickas ir S. Šerkšnas.

Š. m. vasario mėn. 16 d. Marianapolio kolegijos patalpose įvyko Lietuvos Nepriklausomybės Atgavimo minėjimas. Rengė Putnamo Nek. Prasid. vienuolyno mergaičių bendrabutis ir Marianapolio studentai. Moksleiviai ateitininkai aktyviai dalyvavo, minėjimą pajavairindami menine programa.

A. K.

NEWARKAS, N. J.

Vietos ateitininkų valdyba š. m. vasario mėn. 9 d. sušaukė susirinkimą, kurį atidarė valdybos pirmininkas prof. K. Račkauskas. Prie arbatėlės susirinkusieji išklausė p. Masionio paskaitą tema "Ateitininkų uždaviniai tremtyje" ir padiskutavo iškilusiais klausimais..

Tarpe kitų subuvime dalyvavusių svečių buvo ir Newarko ateitininkų kuopos rėmėjas p. Žemaitis.

CHICAGO, ILL.

Chicagos Mokslo. At-kų kuopa, žengdama į naujus savo veikimo metus, išsirinke naują valdybą, kuri š. m. kovo mėn. 1 d. įvykusiame posėdyje pasiskirstė pareigomis: pirminkė — A. Šapalaitė, vice-pirm. — D. Brazytė; sekretorė L. Širmulytė; išdininkas — S. Razmus; social. ir meno reikalų ved. — P. Žumbakis.

Naujoji valdyba nusistatė veikimo planą, kuriuo žada vadovautis savo gyvavimo laikotarpyje. Norima suruošti visą eilę paskaitų kuopos susirinkimuose, be to, visomis išgalėmis stengtis pajudinti kuopos veikimo darbą, sujungiant visus kuopos narius į vieną, darnią šeimą.

Buvęs Chicagos Moksleivių At-kų kuopos literatūros būrelis iki šiol veikęs tik moksleivių kuopos ribose, persirites antrą savo gyvavimo metų slenkstį, nutarė išeiti į platesnę visuomenę, pasivadindamas "Chicagos Jaunimo Literatūros Būreliu". Chicagos jauniesiems literatams tebevadovauja rašytojas A. Baronas, būrelio valdybą sudaro pirm. R. Janauskaitė, sekretorė — D. Brazytė.

D. B...

EAST ST. LOUIS, ILL.

Jau metai kaip įsisteigė East St. Louis, Ill. ateitininkai. Pradžioje buvo tik keli ateitininkai, o dabar mūsų būrelis žymiai padidėjo, pasidarė dvi grupės — vyresnieji ir jaunesnieji.

Sausio 13 d. buvo padarytas susirinkimas ir išrinkta nauja valdyba: pirmininkas — Algis Macionis, sekretorė — Vita Čerškutė, išdininkė — Veronika Stančiūtė. Jaunesniųjų būrelio globėju išrinktas Rimantas Petrikas.

Vyresnieji ateitininkai dalyvavo Vasario 16 dienos minėjime bažnyčioje su savo vėliava ir vėliau meninėje dalyje, kur buvo įscenizuotas Kenčiančios Lietuvos gyvasis paveikslas, redaguotas studentės Aldons Baužinskaitės. Dabar ruošiamas iškilmingas susirinkimas šv. Kazimiero dienos proga.

V. Č.

BROCKTON, MASS.

Brocktono moksleivių ateitininkų kuopa nors ir negausi, tačiau savo veikimu gali lygintis su daug didesnių narių skaičių turinčiomis kuopomis. Daugiausia dirba jaunesnieji, nes vyresniųjų ateitininkų yra tiek mažai, kad negali sudaryti net būrelio. Jaun. at-kams gerai vadovauja stud. Kęstutis Keblinskas. Per susirinkimus patys jaunieji iš eilės skaito referatus. Taip pat einama ateitininkų programa.

Pasibaigus mokslo metų pusmečiui, šv. Roko parapijos mokykloje pirmaisiais mokiniiais išėjo: Nijolė Tamošaitytė, Eligijus Sužiedėlis, Vytautas Daniusevičius ir Danutė Pareigytė. Visi yra uolūs kuopos nariai.

NEW YORKAS

Vasario 16-tosios minėjime iškilmingą New Yorko lietuvių nuotaiką pakėlė dar labiau jame dalyvavę pabėgę iš Lietuvos žvejai. Po minėjimo turėjo įvykti šokiai, bet lietuviškasis jaunimas, ir pirmoj eilėj ateitininkai, nuo šokių visiškai susilaikė. Dar šventės išvakarėse, vasario 16 d., Apreiškimo par. bažnyčioje įvyko šventoji Valanda, skirta Kenčiančiajai Lietuvai.

New Yorko studentai vasario 22 d. suruošė puikiai pavykusį žiemos balių — initium semestri. Buvo įvairi programa ir nebloga nuotaika.

Ateitininkų Ramovėje vasario 23 d. įvyko New Yorko ateitininkų blynų balius. Jame dalyvavo ir trys Lietuvos žvejai. Prie bendro stalo buvo atlikta programa: savo pceizijos paskaitė Vl. Proščiuonaitė, Paulius Jirkus ir vienas iš žvejų paskaitė partizanų dainų. Išėjo ir nauja "Skersvėjo" laida, o aktorius V. Žukauskas programą užbaigė gražia humoristine parodija. Šiame pobūvyje dalyvavo didelis skaičius ateitininkų draugų ir artimųjų.

Studentai ateitininkai pradėjo veiklą. Vasario 24 d. įvykusiame susirinkime buvo išrinkta nauja kuopos valdyba: Irena Mikulskytė — pirm., Kęstutis Trimakas — vice-pirm., E. Apanavičiūtė — sekret., R. Kontrimas — išd., V. Dumbrytė — soc. reik. vedėja. Atėjusios jaunos jėgos į stud. at-kų gyvenimą duoda daug vilčių. New Yorko stud. at-kų dvasios vadas yra kun. J. Pakalniškis.

BOSTON, MASS.

Mokslo metai bėga, c su jais kartu ir moksleivių ateitininkų veikla. Vyksta susirinkimai, posėdžiai, įvairios repeticijos, seka paskaitos, referatai, meniškai pasirodymai, įvairios praktikos ir kt. Ypatingai gerai visus nuteikė metinė mokslo at-kų šventė sausio 13 d. ir šv. Kazimiero minėjimas kovo 2 d.

Šv. Kazimiero minėjimas buvo prarvestas kartu su Lietuvos Vyčiais ir skautais. Nuotaikingos pamaldos, vėliavos, bendri pusryčiai su turiningomis kalbomis ir meniškąja dalimi. Moksleiviai at-kai pavaizdavo šv. Kazimierą dangiškoje garbėje. Vaizdelį lydėjo graži, šventei pritaikinta melodramacija.

Be moksleivių ateitininkų kuopos Bostone dar veikia dvi jaunesniųjų mokslo at-kų kuopelės. Galimas dalykas, kad sekančiais mokslo metais reikės ir dviejų moksleivių at-kų (vyresniųjų) kuopų.

Per užgavėnės studentai at-kai suorganizavo blynų balių. Ateitininkės sendraugės prikepė ir blynų baliui prinešė visokių skanėstų, kuriais buvo gausiai apkrauti stalai. Studentai paruošė ir išpildė linksmą ir labai

kultūringą programą. Džiugu, kad Bostone jau susidarė didelis studentų at-kų būrys, kuris žada dar padidėti iš moksleivių tarpo sekančiais metais. Keletas moksleivių at-kų, kaip geri mokiniai, jau yra priimti be egzaminų į kolegijas.

Adomas

CLEVELAND

Lietuvos vyčiai, ateitininkai ir skautai kovo 2 d. surengė šv. Kazimiero minėjimą. Naujojoje parapijos bažnyčioje įvyko pamaldos, uždari pusryčiai lietuvių klube ir vėliau vieša akademija su paskaita ir menine dalimi, kurią atliko Čiurlionio ansamblio vyrų choras, vadovaujamas muz. Alf. Mikulskio.

Ateitininkų sendraugių metinis susirinkimas įvyko vasario 24 d. lietuvių salėje. Apyskaitinį pranešimą padarė valdybos pirm. B. Brizgys. Revizijos komisijos aktą perskaitė B. Graužinis. Į naują valdybą išrinkti: P. Gruodis, V. Palubinskas, J. Damušienė, H. Idzelevičius ir P. Stravinskas. Į revizijos komisiją — B. Graužinis, P. Tamulionis ir J. Žilionis. Taip pat išrinkti delegatai į ALTO Clevelando skyrių: Ig. Malinauskas, B. Graužinis ir B. Brizgys. At-kai sendraugiai Tautos Fondui Nepriklausomybės šventės proga sudėjo 1.026 dolerius. Nutarta aukų rinkimo akciją plėsti.

Ateitininkų moksleivių kuopa vasario 20 d. susirinkime išrinko naują valdybą, kurią sudaro J. Vyšniauskas — pirm., A. Barzdukaitė — vicepirm., A. Barzdukas — sekretorius, R. Apanavičius — išdininkas, V. Kasperavičiūtė — soc. reikalų vedėja.

Kuopa šiuo metu turi 25 narius ir veikia pasidalinus būreliais — vienas mergaičių ir du berniukų: vyr. ir jaunesniųjų.

BALTIMORE, MD.

Baltimorės ateitininkų kuopa turi naują valdybą. Pirmininkas — C. Surdokas, vicepirm. — D. Buračas, išd. — J. Lozaitytė, sekret. — S. Šakevičiūtė ir soc. reiklų vad. — A. Dilijonas. Dėkojame senajai valdybai už rūpestingą darbą, o naujai linke daug sėkmės.

Vasario 3 d. Baltimorėje buvo įsteigtas literatūros mėgėjų būrelis. Būrelio globėjas yra poetas K. Bradūnas. Šiuo metu ruošiamasi dideliame literatūros vakarui.

Baltimorės aukštosiose mokyklose studijuoja nemažas būrys vietinių studentų ateitininkų. Nijolė Dumbrytė studijuoja Mt. St. Agnes kolegijoje, Irena Lozaitytė, Onutė Eringytė ir Vitalija Bogutaitė — Notre Dame of Maryland, Juozas Dėdinas lanko University of Maryland, Donatas Buračas studijuoja dailę Marylando Dailės Institute ir Jonas Dėdinas — John Hopkins University.

V. B.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

V. Gutauskas, S. J. — KAS ŽIŪRI IR NEMATO, religinių pašnekėsių knygutė apie Dievą ir Jo sukurtąjį pasaulį. 92 psl. Išleido Tėvai Jėzuitai Čikagoje. Kaina \$1.00.

VARDAN DIEVO — maldaknygė vaikams. Nesenai išėjo nepaprastai graži dovanėlė mažiesiems. Eiliuotus maldų tekstus paruošė kun. Stasys Yla. Kiekviena malda gražiai iliustruota dail. P. Augiaus piešiniais. Pačios mažųjų maldelės pritaikytos vaiko galvojimui ir atitinkamam laikui. Jos vis kitokios pradedant rytu ir baigiant vakaru, keliaujant per savaitės dienas ir metų mėnesius, o taip pat įvairių švenčių ir kitokių progų metu. Maldaknygę išleido Nek. Prasidėjimo Seserys Putname. Knygutė gražiai įrišta kietais viršeliais ir turi 133 psl. Kaina \$1.25. Užsisakyti galima šiuo adresu: Immaculate Conception Convent, R. F. D. 2, Putnam, Conn.

MŪŠŲ VYTIS — Skautų vadų ir akademikų skautų bei skaučių laik-

raštis. Vasario mėn. Nr. 2. 29—56 psl. Leidžia Akademinis Skautų Sąjūdis. Redaguoja Br. Kviklys. Šiame numeryje daug skautiškos medžiagos ir straipsnių įvairiais skautiškais klausimais.

SALEZIEČIŲ BALSAS — neperiodinis saleziečių leidinys, leidžiamas Italijoje. 1951 m. lapkričio mėn. numeris.

A. Giedrius — TĖVŲ PASAKOS — parinktos ir paruoštos spaudai iš lietuvių pasakų lobyno. Graži dovaną jauniems skaitytojams. Gražiai iliustruota dail. J. Kaminsko. Knygą išleido PLB Vokietijos Krašto Valdybos Knygų Leidykla 1951 metais.

Bulletin Lithuanien — Nr. 2-3-4, leidžiamas Paryžiuje, Prancūzijoje.

Knygų lentyna — lietuvių Bibliografijos Biuletenis, leidžiamas Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto.

Tėvų Kelias — mėnesinis žurnalas, leidžiamas Venecueloj, gruodžio mėn. Nr. 12.

Jonas Gailius — KARTUVES, apysaka, 104 psl. Viršelis žvilės Duobaitės. Išleido "Rūta", Kanada.

Eglutė — žurnalas vaikams, Nr. 2, vasario mėn.

Laiškai Lietuviams — Tėvų Jėzuitų leidinys, Nr. 2, vasario mėn.

Lietuvių Dienos — mėnesinis žurnalas, vasario mėn. Nr. 2.

Margutis — mėnesinis žurnalas, vasario mėn. Nr. 2.

Aidai — mėnesinis kultūros žurnalas, Nr. 2. Turinyje: Antanas Musteikis — Komunistinio imperikalizmo šakys; Zenonas Ivinskis — Prelatas Kazimieras šaulys; Prof. Viktoras Biržiška — Matematika. Faustas Kirša — Pelenai (trečiai, pirmoji giesmė); Julius Kaupas — Sugrįžimas į vaikystės miestelį.

Vincas Jonikas — SELVARTO RAUDOS — poezija, 60 psl. Iliustracijos J. Dobkevičiūtės-Paukštienės. Išleido Ventos leidykla Vokietijoje 1951 m.

SKAITYKITE IR PLATINKITE LIETUVIŠKĄ SPAUDĄ

DRAUGA —

geriausiai informuotą lietuvišką dienraštį. Jis turi savo korespondentus daugelyje pasaulio kraštų, politikos centruose. Plačiai informuoja apie pasaulio lietuvių gyvenimą. **PRENUMERATA**: Chicagoje ir Cicero metams — \$9.00, pusei metų — \$5.00; kitur JAV ir Kanadoje: metams — \$8.00, pusei metų — \$4.50; užsienyje: — metams \$11.00, pusei metų — \$5.50.

Užsakymus ir pinigus siųskite:

DRAUGAS, 2334 So. Oakley Ave.,
Chicago 8, Ill.

DARBININKA —

plačiausiai skaitomą Amerikoje laikraštį. Išeina du kartus savaitėje. Rašo visuomeninio gyvenimo, politikos, religijos, mokslo, meno bei lietuvių klausimais. **PRENUMERATA**: Brooklyne metams — \$5.50; JAV ir Kanadoje — \$5.00, užsienyje — \$5.50, pusmečiui — \$3.00.

Užsakymus ir pinigus siųskite:

DARBININKAS: 680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

AIDUS —

kultūros mėnesinį žurnalą. Jis sutelkė rimčiausias lietuvių mokslo ir meno pajėgas, savo puslapiuose puoselėja mokslo, meno, religijos ir visuomeninio gyvenimo klausimus. **PRENUMERATA**: JAV ir P. Amerikoje metams — \$5.00; Kanadoje — 5.50, kituose kraštuose — \$6.00.

Administracijos adresas:

AIDAI, Kennebunk Port, Maine.

"ATEITIES" PLATINIMO VAJUS

iki balandžio 1 d.

NEMOKAMA "ATEITIES" PRENUMERATA

duodama visiems surinkusiems 10 naujų prenumeratų arba gavusiems 5 naujas ar atnaujintas garbės prenumeratas.

PENKIOS DOVANOS VERTINGOMIS KNYGOMIS

MIS teks penkiems daugiausia naujų prenumeratų surinkusiems platintojams. Skiriama šios knygos: 1. Lietuvių poezijos antologija, 2. Augustino "Lietuvos vaizdų albumas", 3. St. Ylos "Žmonės ir žvėrys", 4. Poezijos antologija "žemė", 5. A. Barono "Žvaigždės ir vėjai".

Platintojai, kurie norėtų gauti platinimo knygučių ir prenumeratos lapų, prašomi atviruku kreiptis į administraciją, ir visa bus skubiai Tamstoms prisiųsta.

PRIMENAME, KAD

"Ateities" metinė prenumerata 1952 metais yra:

J. A. Valstybėse ir Kanadoje — \$4.00,
kitur užsienyje — \$3.00,
garbės prenumerata visur — \$10.000.

90. 725. 172